

Inhoudsopgave

VOORWOORD

INLEIDING

FINANCIËLE RECAPITULATIE

SOCIAAL DOMEIN

PROGRAMMA 1 – MIENSKIP

PROGRAMMA 2 – ONDERWIJS EN JEUGDBELEID

PROGRAMMA 3 – PREVENTIE EN ZORG

PROGRAMMA 4 – WERK EN INKOMEN

PROGRAMMA 5 – LEEFOMGEVING

PROGRAMMA 6 – ONTWIKKELING

PROGRAMMA 7 – VEILIGHEID

PROGRAMMA 8 - DIENSTVERLENING

PROGRAMMA OVERHEAD

ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN

Programma 1 – Mienskip

Portefeuillehouder: M. van der Veen

Mienskip en mienskipskrêft zijn zelfs over de grenzen van Fryslân al bekende begrippen.

Toch is de betekenis die er aan wordt gegeven divers. Achtkarspelen streeft naar een mienskip met krachtige burgers, die ruimte krijgen om weer verantwoordelijkheid te kunnen dragen voor hun leefomgeving en sterke mienskippen. Een sterke mienskip wordt vooral bepaald door zelfbewuste burgers, maar vraagt ook een passend aanbod aan voorzieningen zodat de dorpen hun leefbaarheid behouden. Dit vraagt een veranderende rol van de overheid. Meer faciliterend en ondersteunend aan de mienskip zijn en ruimte bieden voor de energie en ideeën van de burgers.

Sport en cultuur hebben verschillende waarden en betekenissen voor mensen en de samenleving. Ze leveren een bijdrage aan de persoonlijke ontplooiing en ontwikkeling van mensen, vergroten de sociale samenhang en deelname aan de samenleving en bevorderen een goed woon- en leefklimaat. Door de sterke preventieve rol bevorderen sport en cultuur de gezondheid. Taal bepaalt voor een groot deel onze identiteit. Dat wij in Fryslân onze eigen taal hebben, beschouwen wij als een verrijking. Meertaligheid bevordert bovendien het lerend vermogen en het zelfvertrouwen van de individu en de gemeenschap.

Meidwaan yn 'e Mienskip

- Dorpen / versterking mienskip: meer tevreden inwoners
- Sport: meer inwoners doen aan sport en bewegen
- Cultuur: meer actieve en passieve cultuurparticipatie

Dorpen / versterking mienskip: meer tevreden inwoners

Achtkarspelen heeft elf prachtige dorpen die elk hun eigen karakter hebben. Deze dorpen moeten hun kracht behouden en/of versterken. Door een sterke Mienskip, die zelf (mede-) verantwoordelijkheid neemt voor de leefbaarheid, zullen ook kleine dorpen goed in staat zijn om leefbare dorpen te blijven.

Wat willen we bereiken?

In het coalitieakkoord staat het volgende:

- Aantrekkelijke leefbare dorpen behouden
- Passende voorzieningen en inrichtingen in ieder dorp behouden
- Betrokkenheid (en invloed) van de Mienskip bij hun eigen dorp vergroten
- Bereikbaarheid van de dorpen door openbaar vervoer behouden (zie programma 5)

Overige aandachtspunten:

- Op programmatische wijze invulling geven aan het "van buiten naar binnen" oftewel gebiedsgericht werken

Doel	Indicator(en) (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Meer tevreden inwoners	Aantal dorpen met 'dorps-/kernenfoto'	0 (2015)	6	8	11	

Ontwikkelingen/voortgang

-
-

Nieuw beleid/uitzettingen

Met keuzemogelijkheden. Voorstel van het college bovenaan, deze keuze wordt meegenomen in het financiële verhaal. Alternatieven eronder met uitleg en financiële consequenties.

Besparingen

Met keuzemogelijkheden. Voorstel van het college bovenaan, deze keuze wordt meegenomen in het financiële verhaal. Alternatieven eronder met uitleg en financiële consequenties.

Risico's

Sport: meer inwoners doen aan sport en bewegen

Sport draagt bij aan het welzijn en de gezondheid van mensen. Het heeft een bindende factor en is een sociaal gebeuren. Maar sport is ook talenten benutten en grenzen verleggen. Daarom is het belangrijk sport te stimuleren en faciliteren.

Wat willen we bereiken?

In het coalitieakkoord staat hiervoor het volgende:

- In ieder dorp kunnen kinderen en jongeren een teamsport (blijven) beoefenen.
- Sport is toegankelijk voor iedereen.
- Levensvatbare voorzieningen moeten voor elk dorp behouden blijven.
- Alle kinderen kunnen beschikken over een zwemdiploma als ze van de basisschool komen, dit wordt gemonitord in 2016.
- Via sportstimulering kunnen basisschoolkinderen kennis maken met verschillende sporten.
- Passieve sportbeleving van hoog niveau blijft toegankelijk.

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Meer inwoners doen aan sport en bewegen	Deelname leerlingen op basisscholen aan een activiteit vanuit sportstimulering	2015: >25%	>25%	>25%	>25%	

Wat gaan we daar in 2017 voor doen?

- ...
- ...

Cultuur: meer actieve en passieve cultuurparticipatie

Cultuur is divers. Die diversiteit moet in de volle breedte toegankelijk zijn voor alle inwoners om uit te oefenen en/of te beleven. Cultuur draagt bij aan de eigenwaarde en de ontwikkeling van mensen. Muziek, theater, dans of bijvoorbeeld een museumbezoek zijn prachtige belevingen. Cultuur is zowel passief als actief van toegevoegde waarde. Taal en cultuur geven ook kleur aan de eigen identiteit.

Wat willen we bereiken?

In het coalitieakkoord staat hiervoor het volgende:

- Blijvend uitvoering geven aan het Frysk Taalbelied, onder andere door een vervolg te geven aan de nota Frysk Taalbelied Achtkarspelen 2013-2016.
- Monumentale panden voor de toekomst behouden (zie programma 6).
- Basisschoolkinderen komen met een grote diversiteit aan cultuur in aanraking.
- Musea in eigen gemeente bekender maken bij leerlingen van basisschool en voortgezet onderwijs.
- Algemene muzikale vorming wordt breed ingezet in het basisonderwijs.
- In ieder dorp worden culturele evenementen en cursussen georganiseerd.
- In 2018 hebben we een eigen cultureel aanbod dat we laten aansluiten bij Kulturele Haadstêd 2018.

Overige aandachtspunten:

- Uitvoering Cultuurnota door het stimuleren en initiëren van diverse activiteiten

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Meer actieve en passieve deelname aan cultuur	Algemene Muzikale Vorming op de basisscholen	2014: 10 (schooljaar 2013/2014)	16	18	19	

Wat gaan we daar in 2017 voor doen?

- ...
- ...

Beleidsnotities

Naam, dd vastgesteld, looptijd

Wat gaat het kosten?

In het schema hieronder is per thema aangegeven wat het kost en wat de door de raad beïnvloedbare kosten zijn.

Bedragen x € 1.000	Rekening	Begroting					
	2015	2016	2017	Waarvan beïnvloedbaar	2018	2019	2020
Leefbaarheid							
Sport							
Cultuur							
Uitvoeringskosten							
Totaal Lasten							
Leefbaarheid							
Sport							
Cultuur							
Uitvoeringskosten							
Totaal Baten							
Saldo voor resultaatbestemming							
-							
Totaal Lasten (reservemutaties)							
Leefbaarheid							
Sport							
Totaal Baten (reservemutaties)							
Saldo na resultaatbestemming							

Verklaring verschillen (2016 versus 2017):

Per thema een verklaring van de verschillen tussen de begroting 2016 en 2017:

Financiële gevolgen uitzettingen/besparingen

Incidenteel	Dekking incidenteel	Financieel gevolg (x € 1.000)			
		2017	2018	2019	2020

Totaal					
---------------	--	--	--	--	--

Structureel	Investerings- bedrag	Inv. Jaar	Financieel gevolg (x € 1.000) -			
			2017	2018	2019	2020
totaal						

Programma 2 – Onderwijs en Jeugdbeleid

Portefeuillehouder: M. de Haan

- Onze samenleving verandert in rap tempo. Generaties volgen elkaar op in een steeds sneller veranderende wereld. Dichtbij huis hebben we te maken met demografische uitdagingen (krimp) en ook zien we de wereldwijde impact van technologische ontwikkelingen. In dit dynamische toekomstbeeld zijn de partners in en rond het onderwijs en jeugdbeleid steeds sterker van elkaar afhankelijk en meer op elkaar aangewezen.
- De ambitie van het onderwijs (ook voorschools) is dat we de talenten van kinderen en jeugdigen maximaal willen ontwikkelen en toerusten voor de maatschappij van morgen, toekomstgericht en ambitieus. Tegen deze achtergrond oriënteren we ons op de te varen de koers voor de komende jaren en benoemen we de daarbij passende ambities.
- De direct bij dit beleid betrokken partners ontmoeten elkaar met regelmaat bij de behandeling van de Lokale Educatieve Jeugd Agenda Achtkarspelen (LEJA).
- Om ons vertrekpunt te bepalen hebben we in de aanloop naar dit beleidsdocument diverse relevante cijfers en onderzoeksresultaten verzameld en geanalyseerd. We zien nog altijd een aantal zorgelijke scores in een onderlinge samenhang; dit pleit voor een integrale benadering en aanpak.
- Onze collectieve ambitie is gericht op het vergroten van kansen van jongeren en de ontwikkeling van de regio als geheel in brede zin; inspanningen dienen te leiden tot een gunstig(er) opgroei-, werk- en leefklimaat in Achtkarspelen.
- Een belangrijk uitgangspunt is het versterken en waarborgen van de onderwijskwaliteit. Het onderwijs is in Achtkarspelen een belangrijke samenwerkingspartner.
- Zie ook voor de diverse integrale verbindingen programma 1 Mienskip, programma 3 Zorg en programma 6 Ontwikkeling. De beoogde maatschappelijke effecten:

Bern, ús takomst

- Vergroten onderwijskansen
- Voldoende voorzieningen voor de jeugd

Vergroten onderwijskansen

De beleidsnota Onderwijs 'Koers op Kansen II' is recent vastgesteld door de raad van Achtkarspelen voor de periode 2015-2019. In overleg met de partners in het veld zijn hierin ambities en accenten benoemd waarvoor breed draagvlak aanwezig is. We zijn er in geslaagd aansluiting te vinden tussen de doelen van de scholen en de gemeente.

Wat willen we bereiken?

In het coalitieakkoord staat het volgende:

- Kinderen van 0-12 jaar kunnen naschools allerlei activiteiten volgen op het gebied van sport, cultuur en welzijn. (programma 1);
- De onderwijsachterstanden zijn afgenomen (met een streefwaarde van 20%);
- Voor- en vroegschoolse educatie wordt uitgevoerd door gecertificeerde medewerkers;
- Ieder dorp heeft minimaal een basisschool en het liefst een samenwerkingschool;
- Blijvend uitvoering geven aan het Frysk Taalbelied, onder andere een vervolg te geven aan de nota Frysk Taalbelied Achtkarspelen 2013-2016;
- Alle peuteropvang locaties zijn of worden gecertificeerd tweetalig;
- Alle scholen hebben of maken beleid op het gebied van meertaligheid;
- Initiatieven gericht op betere aansluiting onderwijs en bedrijfsleven worden gesteund.

Overige aandachtspunten:

- Onderwijshuisvesting is een prominent onderdeel van het lopende visietraject accommodatiebeleid (programma 1); de herbestemming van schoolgebouwen vormt een extra uitdaging voor ons grondbedrijf (met financieel risico).
- Volwasseneneducatie en laaggeletterdheid in Achtkarspelen. In het najaar van 2015 komt het college met een informatieve notitie over de implicaties en een reële inschatting van de lokale omvang/behoefte;
- Peuteropvang 2,5 naar 2 jaar. De (financiële) haalbaarheid van het toelaten van peuters op een locatie vanaf 2 jaar in plaats van 2,5 jaar wordt onderzocht. Een afzonderlijke notitie volgt.

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Vergroten onderwijskansen	Inspectierapporten basisscholen	100% (+ 1x excellent!)	100%	100%	100%	
	Deelnemende scholen aan ambitieprojecten	50%	100%	100%	100%	
	Aantal 'trijetalige' scholen	3	5	6	6	
	Aantal locaties gecertificeerd meertalige peuteropvang	5	8	9 (100%)	9 (100%)	

Wat gaan we daar in 2017 voor doen?

Uitvoering geven aan de beleidsnota Onderwijs "Koers op Kansen II", met de volgende speerpunten:

-
-

Beleidsnotities

Naam, dd vastgesteld, looptijd

Jeugd: voldoende voorzieningen voor de jeugd

Voor de leefbaarheid is het goed dat de jeugd zich al jong kan ontplooiën in en nabij het eigen dorp. Jongeren moeten meer betrokken worden bij de samenleving en de opdracht waar de samenleving voor staat.

Wat willen we bereiken?

In het coalitieakkoord staat hiervoor het volgende:

- De gemeente biedt ruimte voor initiatieven waar de jongeren zelf mee komen;
- De jeugd moet in elk dorp een onderkomen hebben, zodat ze niet aangewezen zijn op bars, cafés of op de straat;
- Een keet voor de jeugd op eigen grond van de ouders moet kunnen, voor zover er voldaan wordt aan de gemeentelijke voorwaarden.

Overige aandachtspunten:

We zien dat de verhoging van de leeftijdsgrens voor het toestaan van alcoholgebruik er mede voor zorgt dat het uitgaansgedrag van een grote groep jongeren uit beeld raakt. De categorie jongeren heeft een omgeving nodig die veilig is en hen op gevaren wijst en grenzen stelt. Dat geldt dus voor ouders en in het geval van het jeugd- en jongerenwerk zijn dat ook de vrijwilligers (programma 3).

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2016	2017	2018	2019
Jeugd - voldoende voorzieningen	In ieder dorp een instelling voor Sociaal Cultureel Werk en jeugdsoos waar minimaal 12 activiteiten per jaar voor jeugd- en jongeren tot en met 17 jaar worden georganiseerd, vorm: beginopname, tussen- en eindrapportage	11	11	11	11	11

Wat gaan we daar in 2017 voor doen?

- ...
- ...

Beleidsnotities

Naam, dd vastgesteld, looptijd

Wat gaat het kosten?

In het schema hieronder is per thema aangegeven wat het kost en wat de door de raad beïnvloedbare kosten zijn.

Bedragen x € 1.000	Rekening	Begroting					
	2015	2016	2017	Waarvan beïnvloedbaar	2018	2019	2020
Vergroten onderwijskansen							
Voldoende voorzieningen voor de jeugd							
Uitvoeringskosten							
Totaal Lasten							
Vergroten onderwijskansen							

Voldoende voorzieningen voor de jeugd							
Uitvoeringskosten							
Totaal Baten							
<i>Saldo voor resultaatbestemming</i>							
-							
Totaal Lasten (reservemutaties)							
-							
Totaal Baten (reservemutaties)							
<i>Saldo na resultaatbestemming</i>							

Verklaring verschillen (2016 versus 2017):

Tabel uit het jaarverslag

Incidentele posten

	Dekking	Financieel gevolg (x € 1.000)			
		2017	2018	2019	2020
Incidentele lasten					
Incidentele baten					

Investerings

Voor 2017 staan voor dit programma de volgende investeringen geraamd en gepland.
De afschrijving start in het jaar na de verwachte afronding van de investering.

Investing	Investerings- bedrag	Structureel financieel gevolg (x € 1.000) - afschrijving			
		2017	2018	2019	2020
Vervangingsinvesteringen					
totaal					

Programma 3 – Preventie en Zorg

Portefeuillehouder: G. Postma

Alle inwoners van jong tot oud, van gezond tot ziek of met een beperking, van werkzaam tot gepensioneerd of werkzoekend, van zelfredzaam tot hulpbehoevend vormen samen onze mienskip.

Gelukkig zijn de meeste inwoners, zowel jeugd als volwassenen, van Achtkarspelen gezond en wel. Zij nemen actief deel aan de mienskip en maken gebruik van alle voorzieningen die beschikbaar zijn en bijdragen aan een goed leven. Zij kunnen zich goed redden, dragen hun steentje bij aan de mienskip, letten op elkaar en, als het nodig is, helpen ze een handje. Dit maakt een krachtige mienskip, waarin inwoners zich prettig en gekend voelen.

In onze visie staat centraal dat voorkomen beter is dan genezen Maar wanneer dat niet lukt er vanuit de kracht, en niet vanuit de beperking, ingezet wordt op ondersteuning en zorg. Daarbij staan wij naast onze inwoners. Dit leidt tot twee hoofdthema's voor dit programma.

Preventie

Preventie is niet alleen het voorkomen van zorg, maar ook het voorkomen dat er zwaardere zorg nodig is. Soms zit het (even) tegen en dan moet een beroep worden gedaan op anderen; familie, vrienden of buren. Naar ook door de inzet van bijvoorbeeld de (Jeugd) gezondheidszorg, opvoedingsondersteuning, deskundige jeugd- en dorpentteams die beter in staat zijn signalen op te vangen en daar naar te handelen. Deze teams vinden steeds beter hun plek in de mienskip. De inwoners zullen merken dat de teams hun de gevraagde hulp en ondersteuning bieden, de zelf- en samenredzaamheid en sociale netwerken rondom versterken en bijdragen aan een betrokken mienskip.

Zorg

Voor een kleiner deel van onze inwoners ziet het leven er (iets) anders uit. Zij zijn getroffen door ziekte, hebben een lichamelijke en/of psychische beperking of krijgen last van ouder worden. Dan is er dus meer aan de hand en is, naast informele hulp, langdurige of zelfs permanente ondersteuning en hulp nodig. Afhankelijk van de "zorgvraag" kan dan ook een beroep worden gedaan op maatschappelijke organisaties. Daarbij is nadrukkelijk één gezin, één plan en één aanspreekpunt/ondersteuner het uitgangspunt. Niemand komt, los van eigen mogelijkheden en die van de directe omgeving, zonder zorg te zitten én krijgt die zorg die nodig is.

Twee zaken krijgen in 2016 nog nadrukkelijker de aandacht:

- De inwoners en hun mogelijkheden staan centraal in de transformatie. Inwoners gaan steeds meer hun eigen plannen voor ondersteuning maken en geven daarbij aan of en wat voor ondersteuning zij, naast hun eigen inzet, van anderen wensen. De professionals denken mee en krijgen de ruimte om maatwerk te leveren. In zijn regierol zorgt de gemeente voor de sturing en de randvoorwaarden waaronder dit alles wordt uitgevoerd.
- Huiselijk geweld en kindermishandeling is het andere aandachtspunt dat een grote impact op betrokkenen heeft en diepe sporen nalaat. Leren de signalen te herkennen, weten waar je daarvoor moet zijn en wat je moet doen, voorkomt erger.

Search for wa't nedich hat

- Minder kinderen in de 'zware' jeugdzorg.
- Meer ouderen en meer mensen met een beperking kunnen het leven leiden wat ze willen.
- Meer tevreden mantelzorgers.
- Gezondere inwoners.
- Minder middelengebruik onder kinderen en jongeren (alcohol, drugs en roken).

Minder kinderen in de 'zware' jeugdzorg

Een goede balans tussen draagkracht en draaglast is voor ouders en kinderen van wezenlijk belang. Dat draagt bij tot een goede ontwikkeling van het opgroeiende kind en tot een prettig opvoedklimaat voor de ouders. Hierbij zijn in de eerste plaats de mogelijkheden van het gezin en hun omgeving zelf van belang. Voorkomen dat de balans wordt verstoord vraagt van het gezin en de omgeving het tijdig afgeven en oppakken van signalen. Snel antwoord op vragen of een korte interventie kan (verergering van) een probleem voorkomen. Dit geldt voor alle ouders ongeacht of zij kinderen met opgroei-/opvoedproblemen hebben of kinderen met een beperking. Soms is het levenspad van ouders en kinderen zodanig dat opvang in de "zware" gespecialiseerde jeugdzorg het enige is wat overblijft. Hoe meer we dit kunnen voorkomen hoe beter het is voor alle betrokkenen.

Wat willen we bereiken?

In het coalitieakkoord staat het volgende:

- In Achtkarspelen wordt op een adequate wijze invulling gegeven aan de zorgplicht.
- Ouders met opvoedingsvragen kunnen terecht bij het CJG.
- Blijven inzetten voor schoolmaatschappelijk werk.
- Er is sprake van één gezin, één plan, één hulpverlener.
- Jeugdzorg in Achtkarspelen is laagdrempelig.
- Minder kinderen komen terecht in de "zware" jeugdzorg.

Overige aandachtspunten:

- De service van de jeugdgezondheidszorg aan de ouders van 0-4 jarigen.
- Aanpak Huiselijk Geweld en Kindermishandeling

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Minder kinderen in de zware jeugdzorg	Aantal beschermings-onderzoeken (RvdK)	19 (rapportage RVDK 2013)	17	16	16	

Wat gaan we daar in 2017 voor doen?

Preventie

- ...
-

Preventie Plus

- ...
-

Zorg

- ...
- ...

Beleidsnotities

Naam, dd vastgesteld, looptijd

De bijbehorende financiële middelen corresponderen met productgroep 3.1 Jeugd.

Meer ouderen en meer mensen met een beperking kunnen het leven leiden wat ze willen

Het leven leiden wat je wilt ook al ben je oud en/of heb je een beperking is het doel dat we de komende jaren op het terrein van de WMO nastreven. We staan voor de uitdaging om de mate van eigen regie en kwaliteit van leven te verhogen met afnemende budgetten. Dit kan alleen door daadwerkelijk anders te werk te gaan, te transformeren. We weten dat we dit niet van vandaag op morgen hebben gerealiseerd, maar gaan samen op weg. Zo gaan we in het programma Sociaal Medische 1^e lijn samen met de andere Friese gemeenten, De Friesland zorgverzekeraar, zorgaanbieders en Zorgbelang zorg dragen voor een toegankelijk, kwalitatief en doelmatig aanbod in de 1^e lijn geschakeld aan de dorpen- en jeugdteams.

Een 1^e lijn waarbij zelfredzaamheid het vertrekpunt is, de zorgondersteuning dichtbij wordt gegeven als het kan, en waarbij burgers zolang mogelijk thuis wonen.

Wat willen we bereiken?

In het coalitieakkoord staat het volgende:

- Ouderen kunnen daar waar mogelijk in hun eigen dorp blijven wonen.
- Ouderen worden gestimuleerd en gefaciliteerd om actief mee te doen in de samenleving.
- Ouderen krijgen de zorg die ze nodig hebben (maatwerk).
- Eenzaamheid onder ouderen wordt actief bestreden.

Overige aandachtspunten:

- De doelgroep van WMO bestaat naast ouderen ook uit burgers met een beperking.

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Meer ouderen en meer mensen met een beperking kunnen het leven leiden dat ze willen	Gemiddelde score van ouderen en mensen met een beperking voor de mate van zelfregie en kwaliteit van leven. (Nyfer)	5,5 (2014)	6	6,5	6,7	

Wat gaan we daar in 2017 voor doen?**Preventie**

- ...
- ...

Zorg

- ...
- ...

Beleidsnotities

Naam, dd vastgesteld, looptijd

De bijbehorende financiële middelen corresponderen met de producten 3.2.1 (WMO – nieuw), 3.2.2 (WMO – bestaand) en 3.2.3 Maatschappelijke Zorg (excl. Mantelzorg.)

Meer tevreden mantelzorgers

Speciale aandacht is er voor de groep mantelzorgers. Een groep die lang onderbelicht is geweest, maar zonder wie veel mensen tijdelijk opgenomen hadden moeten worden of de eigen woning hadden moeten verlaten. Wij mogen ons in Achtkarspelen rijk prijzen met een grote groep mantelzorgers. Zij zorgen vanuit liefde/betrokkenheid en verantwoordelijkheidsgevoel voor hun partner, kind, buurvrouw of andere verwanten in de omgeving die veel voor hun betekent. Voorbeelden: de vrouw die wekelijks gaat zwemmen met haar gehandicapte zwager of de echtgenote die de dagelijkse zorg draagt voor haar dementerende man.

Dit is niet altijd makkelijk in ons huidige drukke bestaan. Het is goed hier oog voor te hebben en te houden. Zonder hun inzet zou de wereld er heel anders uitzien. Bovendien zouden de zorgkosten voor onze maatschappij hoger zijn. Belangrijk is om te realiseren dat niet alle mantelzorgers in beeld zijn, veel gebeurt achter de schermen.

Door een goed ondersteuningsaanbod voor mantelzorgers aan te bieden wordt voorkomen dat zij overbelast raken. Hierbij is aandacht voor inzetten, versterken en verbreden van het netwerk en de verbinding tussen formele en informele zorg.

Wat willen we bereiken?**In het coalitieakkoord staat het volgende:**

- Mantelzorgers voelen zich beter ondersteund bij de uitvoering van hun werkzaamheden
- Mantelzorgers kunnen zonder problemen een beroep doen op vervanging
- Mantelzorgers beschikken over voldoende deskundigheid
- Mantelzorgers kunnen zich altijd beroepen op een deskundige

Overige aandachtspunten:

- Luisteren naar de mantelzorger en aansluiten bij wat zij willen en nodig hebben.

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Meer tevreden mantelzorgers	Aantal geregistreerde mantelzorgers dat tevreden is	(2015) 150	200	250		

Wat gaan we daar in 2017 voor doen?

Preventie

- ...
- ...

Beleidsnotities

Naam, dd vastgesteld, looptijd

De bijbehorende financiële middelen corresponderen met product 3.2.3 – Maatschappelijke Zorg: onderdeel Mantelzorg.

Gezondere inwoners

Zit je lekker in je vel dan is participeren makkelijker. Healthy Ageing, oftewel gezond ouder worden, raakt iedereen van -9 maanden tot 100+. Een goede start van het leven, gezond blijvende inwoners en werknemers, zo waardig mogelijk je leven leiden als je ouder wordt. Gemiddeld krijgt een mens rond het 60e jaar de eerste chronische aandoening, dan volgen interventies van huisarts, specialist. Hoe meer we dit moment kunnen uitstellen hoe beter. Gezond blijven en gezond ouder worden wil iedereen. Kansen om dit positief te beïnvloeden zijn overal. Een voorbeeld: de onlangs verhoogde leeftijdsgrens voor het toestaan van alcoholgebruik brengt onbedoeld mee dat het uitgaansgedrag van een grote groep jongeren 'uit beeld raakt'. Zij hebben wel een omgeving nodig die veilig is en hen op gevaren wijst en grenzen stelt; thuis, in de sportclub, op school, etc. Hetzelfde geldt voor het toenemende probleem van overgewicht, dit kan ook vanuit diverse hoeken aangepakt worden. Samen moeten we de kansen zien en grijpen. Investeren in gezondheidszorg loont! Het levert psychosociale en medische voordelen op voor het individu en meer participatie en minder zorgkosten voor de maatschappij.

Wat willen we bereiken?

In het coalitieakkoord staat het volgende:

- Kinderen en jongeren van 4 tot 18 jaar voldoen aan de beweegnorm.
- Het percentage overgewicht onder kinderen en jongeren is gedaald.
- Het aantal volwassenen dat voldoet aan de beweegnorm is toegenomen.
- Het aantal jongeren dat rookt en alcohol gebruikt is afgenomen.
- Het aantal jongeren dat hard- of softdrugs gebruikt is gedaald.

Overige aandachtspunten:

- Praten met in plaats van over de inwoners als het gaat over hun eigen gezondheid.

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Gezondere inwoners	Het aantal scholen dat gezondheidsbeleid voert (bron: GGD)	14 (2014)	19	20	22	

Wat gaan we daar in 2017 voor doen?

Preventie

- ...
- ...

Beleidsnotities

Naam, dd vastgesteld, looptijd

De bijbehorende financiële middelen corresponderen met product 3.2.4 – Gezondheid (exclusief preventiebudget middelengebruik).

Minder middelengebruik onder kinderen en jongeren (alcohol, drugs en roken)

Het middelengebruik onder kinderen en jongeren is in Achtkarspelen zorgwekkend. Voor de ontwikkeling van kinderen en jongeren kan dit zeer schadelijk zijn. Het blijven bestrijden van het gebruik is speerpunt.

Wat willen we bereiken?

In het coalitieakkoord staan hiervoor de volgende doelen:

- Het gebruik van alcohol en drugs onder jongeren is gedaald;
- Het gebruik van alcohol en drugs door minderjarigen wordt ontmoedigd;
- Het bestrijden van drugsgerelateerde criminaliteit heeft blijvend aandacht.

Maatschappelijk Effect	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Minder middelengebruik onder kinderen en jongeren	Wordt nog nader uitgewerkt					

Wat gaan we daar in 2017 voor doen?

- ...
- ...

Beleidsnotities

Naam, dd vastgesteld, looptijd

De bijbehorende financiële middelen corresponderen met product 3.2.4 – Gezondheid (onderdeel preventie middelengebruik).

Tot en met 2015 maakte dit thema deel uit van programma 2.

Wat gaat het kosten?

In het schema hieronder is per thema aangegeven wat het kost en wat de door de raad beïnvloedbare kosten zijn.

Bedragen x € 1.000	Rekening	Begroting					
	2015	2016	2017	Waarvan beïnvloedbaar	2018	2019	2020
Minder kinderen in zware jeugdzorg							
Grotere zelfredzaamheid ouderen en mensen met een beperking							
Meer tevreden mantelzorgers							
Gezondere inwoners							
Minder middelengebruik							
Uitvoeringskosten							
Totaal Lasten							
Minder kinderen in zware jeugdzorg							
Grotere zelfredzaamheid ouderen en mensen met een beperking							
Meer tevreden mantelzorgers							
Gezondere inwoners							
Minder middelengebruik							
Uitvoeringskosten							
Totaal Baten							
Saldo voor resultaatbestemming							
Grotere zelfredzaamheid ouderen en mensen met een beperking							
Totaal Lasten (reservemutaties)							
Grotere zelfredzaamheid ouderen en mensen met een beperking							
Totaal Baten (reservemutaties)							
Saldo na resultaatbestemming							

Verklaring verschillen (2016 versus 2017):

Hieronder wordt per thema het verschil tussen de begroting 2017 en 2016 verklaard:

Incidentele posten

Incidentele posten

	Dekking	Financieel gevolg (x € 1.000)			
		2017	2018	2019	2020
Incidentele lasten					
Incidentele baten					

Investerings

Voor 2017 staan voor dit programma de volgende investeringen geraamd en gepland.
De afschrijving start in het jaar na de verwachte afronding van de investering.

Investering	Investerings- bedrag	Structureel financieel gevolg (x € 1.000) - afschrijving			
		2017	2018	2019	2020
Vervangingsinvesteringen					
totaal					

Programma 4 – Werk en Inkomen

Portefeuillehouder: G. Postma

Preventie

Gelukkig zijn veel mensen in staat om op eigen kracht werk te vinden. Daarmee hebben ze een eigen inkomen en kunnen ze (economisch) zelfstandig in de maatschappij functioneren. Economische zelfstandigheid en een grote mate van zelfredzaamheid draagt bij tot het geluksgevoel van mensen. In onze samenleving is het niet nodig dat mensen in armoede leven.

Het is daarom belangrijk dat we zoveel mogelijk voorkomen dat nieuwe bijstandsafhankelijkheid of zelfs nieuwe armoede ontstaat. Een goede poortwachtersfunctie en het gebruik van de instrumenten uit het Armoedebelidsplan "Iedereen van waarde" moet tezamen met de inzet van dorpensteams daarvoor zorgen.

Activering en ondersteuning

We willen door middel van slimme verbindingen met de andere decentralisaties binnen het sociaal domein bereiken dat alle inwoners zoveel mogelijk kunnen meedoen in de maatschappij. Maatwerk is daarbij het sleutelwoord. De nieuwe werkwoorden zijn 'activeren, innoveren en waar nodig faciliteren'. Vanuit de Maatschappelijke Onderneming Achtkarspelen (MOA) proberen we dit samen met werkgevers, het maatschappelijk veld en de mienskip in te vullen.

Voor wie het even niet lukt om op eigen kracht werk te vinden of een eigen inkomen te realiseren en tijdelijk ondersteuning nodig heeft, is er een vangnet in de vorm van activerende bijstand. Inwoners die een beroep doen op bijstand krijgen begeleiding bij de weg naar zelfstandigheid en zelfredzaamheid of het vergroten daarvan. Niemand mag langdurig aan de zijlijn komen te staan. Dit is in het verleden anders geweest. Hierdoor zijn er nog te veel inwoners die gerekend worden tot het zogenaamde 'granieten bestand'. Dit zijn inwoners die weinig kansen meer hebben op (aangepast) werk. Ook deze mensen wil het college toekomstperspectief geven. Hiervoor zet het college de komende twee jaar in op het maken van individuele afspraken over het inkomen en de maatschappelijke bijdrage.

De vluchtelingenproblematiek heeft nadrukkelijk de aandacht. Door de vele brandhaarden in de wereld is de vluchtelingenproblematiek momenteel erg groot. Door oorlogen en onderdrukking zijn veel mensen hun leven, of dat van hun familieleden (lees kinderen), niet zeker en moeten zij gedwongen op de vlucht. De druk op gemeenten om deze mensen op te vangen wordt groter en het college wil deze verantwoordelijkheid met beide handen aanpakken. Daarom is in de programmabegroting een nieuw thema opgenomen "Iedereen is welkom en voelt zich thuis".

Het college streeft naar een inclusieve samenleving: een samenleving waarin iedereen tot zijn recht kan komen, waarbij het niet uitmaakt welke culturele achtergrond, geslacht, leeftijd, talenten of beperkingen iemand heeft. Een samenleving die is ingericht volgens de principes van diversiteit en gelijkwaardigheid. Een samenleving waarin iedereen welkom is en zich thuis voelt!

Wurkje, meidwaan, minder earmoed en eltsenien in plak

- Meer inwoners participeren
- Minder inwoners doen een beroep op de vangnetvoorziening
- Minder inwoners verkeren in armoede
- Meer inwoners met een arbeidsbeperking werken op de reguliere arbeidsmarkt
- Meer samenspel creëren tussen inwoners, ondernemers, het maatschappelijk veld en de overheid
- Iedereen is welkom en voelt zich thuis

Meer inwoners participeren

Werk is van grote waarde. Niet alleen om een inkomen te hebben maar ook omdat dit voldoening geeft. Werk leidt tot ontwikkeling en biedt een sociaal netwerk. Door inwoners aan te spreken op de eigen verantwoordelijkheid en door gebruik te maken van hun intrinsieke motivatie, talenten en affiniteiten faciliteren en begeleiden we werkzoekenden naar werk. Een baan op de reguliere arbeidsmarkt is hierbij het hoogste doel, maar individuele omstandigheden kunnen bepalen dat bijvoorbeeld vrijwilligerswerk het meest haalbare is.

Wat willen we bereiken?

In het coalitieakkoord staat het volgende:

- De werkloosheid tenminste terugbrengen tot op het Fryske gemiddelde
- De jeugdwerkloosheid tenminste terugbrengen tot op het Fryske gemiddelde
- Van inwoners die een uitkering van de gemeente krijgen en die in staat zijn om te werken mag verwacht worden dat zij een deel van hun tijd nuttig besteden aan de maatschappij
- Het aantal jongeren zonder startkwalificatie terugbrengen
- Jongeren tot 27 jaar werken of volgen een opleiding

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Meer inwoners participeren	Aantal werkzoekenden in Achtkarspelen - (bron: basisset UWV)	12,3 (2014)	11,8	11,7	11,6	

Wat gaan we daar in 2017 voor doen?

Preventie

- ...
- ...

Activering en ondersteuning

- ...
- ...

Beleidsnotities

Naam, dd vastgesteld, looptijd

Minder inwoners doen een beroep op de vangnetvoorziening

In principe moet iedereen zelf voor zijn eigen inkomen zorgen. Daar waar dit tijdelijk niet lukt, ondersteunt de gemeente met een laatste vangnet in de vorm van een activerende en rechtmatige inkomensvoorziening. Vanuit de gedachte dat niemand structureel van een bijstand afhankelijk hoort te zijn, en de bijstand daarvoor ook niet toereikend is, willen we het langdurig gebruik voor de nieuwe instroom tegengaan.

We beseffen dat er ook een groep mensen is die, mede door het jarenlang gedogen van ons als gemeente, al zodanig lang afhankelijk is van de bijstand dat uitstroom op reguliere wijze niet meer verwacht mag worden. Voor deze mensen willen we op basis van individueel maatwerk andere mogelijkheden onderzoeken waarbij ook onderzocht zal worden of de invoering van een basisvoorziening een passende oplossing kan zijn. We zoeken hierbij nadrukkelijk de aansluiting bij de instrumenten uit het armoedebeleid.

We hechten erg aan het hebben van een inkomensvoorziening voor mensen die tijdelijk niet in hun inkomen kunnen voorzien. Echter een dergelijke sociale voorziening kan alleen bestaan wanneer we oneigenlijk gebruik niet toestaan. Dit betekent dat wij een streng beleid hanteren om misbruik tegen te gaan. Gelet op de grote stijging van fraudegevallen zal er nog meer aandacht komen voor voorlichting, waarvan naar verwachting een preventief effect uitgaat.

Wat willen we bereiken?

In het coalitieakkoord staat het volgende:

- Het aantal bijstandsgerechtigden terugbrengen (beter dan het Fries gemiddelde)
- Bijstandsgerechtigden verrichten vrijwilligerswerk en/of volgen een opleiding
- Fraude met voorzieningen en uitkeringen moet consequent opgespoord worden

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Minder mensen doen een beroep op de vangnetvoorziening	Aantal cliënten BUIG (bron: data gemeente)	740	695	682	670	

Wat gaan we daar in 2017 voor doen?

Preventie

- ...
- ...

Beleidsnotities

Naam, dd vastgesteld, looptijd

Minder inwoners verkeren in armoede

In een welvarend land als Nederland hoort armoede niet voor te komen. In het armoedebeleid, wat begin 2015 is vastgesteld, zijn de ambities en doelstellingen alsmede de instrumenten vastgelegd. Uitgangspunt is dat voorzieningen vraaggericht ingezet kunnen worden in plaats van aanbodgericht. Individueel maatwerk en duurzame oplossingen staan daarbij centraal.

Een groot gedeelte van de armoede is niet zichtbaar, de zogenaamde stille armoede. Onze inspanningen zijn er op gericht om ook deze armoede in beeld te krijgen.

Wat willen we bereiken?

In het coalitieakkoord staat het volgende:

- Het aantal huishoudens in armoede verlagen
- Het aantal mensen dat genoodzaakt is tot gebruik van de voedselbank verlagen
- Kinderen mogen niet in armoede leven
- Voorkomen dat minima in een sociaal isolement raken
- Daar waar de wet en de financiële ruimte van de gemeente de mogelijkheid bieden van individuele steun doet de gemeente dat met oog voor de eigen verantwoordelijkheid van mensen
- Het aantal mensen in schulddienstverlening terugbrengen
- Het inzetten van vrijwilligers bij budgetbeheer

Overige aandachtspunten:

- Samen met het Programma Onderwijs en Jeugdbeleid wordt een instrumentarium ontwikkeld ter bestrijding van laaggeletterdheid
- Via de Lokale Educatieve Jeugd Agenda (LEJA) worden aan scholen budgetteringsprogramma's voor jongeren aangeboden
- Gezocht wordt naar mogelijkheden om ook inwoners met een laag inkomen en een lage zorgbehoefte een collectieve zorgverzekering aan te kunnen bieden

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Minder inwoners verkeren in armoede	Het aantal huishoudens onder de armoedegrens - (bron: gegevens Statline CBS en gemeente)	7%	4%	3%	2%	

Wat gaan we daar in 2017 voor doen?

Preventie

- ...
- ...
- ...
-

Activering en ondersteuning

- ...

Beleidsnotities

Naam, dd vastgesteld, looptijd

Meer inwoners met een arbeidsbeperking werken op de reguliere arbeidsmarkt

De ambitie van het college is om zoveel mogelijk mensen maatschappelijk te laten participeren. Het gevoel hebben van betekenis en van waarde te zijn, draagt bij aan persoonlijk welzijn. Het college streeft naar een inclusieve arbeidsmarkt en samenleving waarin iedereen naar vermogen mee kan doen en waarin burgers zoveel mogelijk economisch zelfstandig en sociaal zelfredzaam zijn. Het maatschappelijk effect wat het college beoogd is: meer burgers met een beperking werken op de reguliere arbeidsmarkt. Betrokkenheid en medewerking van lokale werkgevers is onontbeerlijk om adequaat invulling te kunnen geven aan deze opgave.

Om de inclusieve arbeidsmarkt te realiseren moeten bedrijfsleven en de (lokale) overheid de handen in een slaan. De overheid compenseert daarbij werkgevers die aangepaste werkplekken bieden, door onder andere loonkostencompensatie te bieden. De nieuwe instroom van inwoners met een arbeidsbeperking zal een lokaal werkaanbod krijgen. Dit lokale werkaanbod wordt gerealiseerd vanuit de MOA.

In het verleden verzorgden Sociale Werkvoorziening bedrijven het aanbod aan inwoners met een arbeidsbeperking. De huidige sociale werkvoorziening past om meerdere redenen niet in de inclusieve arbeidsmarkt. Daarnaast staan de kosten niet in verhouding tot de opbrengsten (bedrijfsresultaat) en ontvangen Rijksbijdrage. We staan aan de vooravond van de omvorming van Caparis NV naar een SW-bedrijf nieuwe stijl. De basis is dat Caparis NV beschut werk voor de in de GR deelnemende gemeenten blijft uitvoeren. Overige dienstverlening kan op inkoopbasis door de gemeenten worden afgenomen of door de gemeenten op andere wijze georganiseerd worden. Het college streeft naar lokale uitvoering door de MOA.

Wat willen we bereiken?

In het coalitieakkoord staat het volgende:

- Streefwaarde: minstens 25% van de WSW-ers is werkzaam in een regulier bedrijf
- Achtkarspelen draagt niet langer bij in de tekorten van Caparis
- Mensen die niet in een bedrijf kunnen werken krijgen een maatwerkoplossing
- De ontwikkeling van de MOA

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Meer inwoners met een arbeidsbeperking werken op de reguliere arbeidsmarkt	Aantal inwoners met een arbeidsbeperking bij reguliere werkgevers via de MOA	0 (2014)	20	40	45	

Wat gaan we daar in 2017 voor doen?

Preventie

- ...
- ...

Activering en ondersteuning

- ...
- ...

Beleidsnotities

Naam, dd vastgesteld, looptijd

Meer samenspel creëren tussen inwoners, ondernemers, het maatschappelijk veld en de overheid

De kanteling van het sociale domein heeft ook gevolgen voor de manier waarop werk en participatie georganiseerd wordt. Meer samen met inwoners en ondernemers: met elkaar, voor elkaar en door elkaar. De werkstructuur die we daarvoor kiezen is de Maatschappelijke Onderneming Achtkarspelen (MOA). Onder de paraplu van de MOA vindt een diversiteit aan activiteiten plaats die bijdragen tot het verhogen van de (arbeids)participatie en de leefbaarheid van de dorpen.

De MOA activiteiten moeten van meerwaarde zijn ten opzichte van hetgeen we nu al bieden aan arbeids- en maatschappelijke participatie. De ambitie is om een infrastructuur vorm te geven waarin iedereen tot z'n recht kan komen door bij te dragen en hier een gevoel van eigenwaarde aan kan ontlelen.

Kenmerkend aan MOA activiteiten is dat ze in co-creatie tot stand komen. Het college start jaarlijks minimaal één MOA pilot samen met inwoners, de ondernemers en het maatschappelijk veld. Sommige pilots zullen op dorpsniveau afspelen, anderen gemeente breed. De rol van de gemeente zal meestal faciliterend zijn, door bijvoorbeeld belemmeringen weg te nemen of door processen op gang te brengen. Gedacht kan worden taken overdragen naar de mienskip, d.m.v. maatschappelijk aanbesteden. Zaken die binnen de MOA geregeld gaan worden zijn: het werkgeverschap (bijv. stichting), het verbinden van werkgevers aan maatschappelijke doelstellingen (bijv. in coöperatieve vorm) en het verbinden van initiatieven uit de dorpen. De MOA zal faciliterend zijn en is geen doel op zich.

Wat willen we bereiken?

In het coalitieakkoord staat het volgende:

- De ontwikkeling van de MOA
- Mensen die niet in een bedrijf kunnen werken krijgen een maatwerkoplossing

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Meer samenspel tussen inwoners, ondernemers, het maatschappelijk veld en de overheid creëren	Aantal samenwerkingsverbanden gericht op (arbeids-)participatie	0 (2014)	2	3	4	

Wat gaan we daar in 2017 voor doen?

Activering en ondersteuning

- ...
- ...

Beleidsnotities

Naam, dd vastgesteld, looptijd

Iedereen is welkom en voelt zich thuis

De vluchtelingenproblematiek is zeer actueel. Het college heeft de ambitie om een 'thuis' te zijn voor al haar inwoners en ook voor de mensen die noodgedwongen hun land hebben moeten verlaten, hun thuis hebben moeten opgeven en op zoek zijn naar een nieuw 'thuis'. De ambitie van de huidige taakstelling gaat daarin volgens het college niet ver genoeg. Zij zou graag een 'plus-variant' daarop willen zien en gaat onderzoeken welke mogelijkheden hiervoor zijn.

We kennen vijf verschillende groepen onder de vluchtelingen, die elk hun specifieke status en aanpak hebben; statushouders, hervestigers, reguliere asielzoekers, uitgeprocedeerde asielzoekers en alleenstaande minderjarige asielzoekers (ama's).

Wat willen we bereiken?

- In het coalitieakkoord staat het volgende:
- Inwoners¹ moeten zich blijvend veilig kunnen voelen
- Adequate hulpverlening voor de inwoner en het gezin

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Iedereen is welkom en voelt zich thuis	Jaarlijkse taakstelling huisvesting statushouders	62*	70**	70**	70**	

* betreft de taakstelling huisvesting statushouders 2015 incl. achterstand

** streefwaarde is onderhevig aan instroom vluchtelingen in Nederland en kan tussentijds door Rijk worden gewijzigd.

Wat gaan we daar in 2017 voor doen?

Preventie

- ...
- ...

Activering en ondersteuning

- ...
- ...

Wat gaat het kosten?

In het schema hieronder is per thema aangegeven wat het kost en wat de door de raad beïnvloedbare kosten zijn.

Bedragen x € 1.000	Rekening	Begroting					
	2015	2016	2017	Waarvan beïnvloedbaar	2018	2019	2020
Meer inwoners participeren							
Minder inwoners doen een beroep op de vangnetvoorziening							
Minder inwoners verkeren in armoede							
Meer inwoners met een arbeidsbeperking werken op de reguliere arbeidsmarkt							
Meer samenspel tussen inwoners, ondernemers het maatschappelijk veld en de overheid creëren							
Iedereen is welkom en voelt zich thuis							
Uitvoeringskosten							
Totaal Lasten							
Meer inwoners participeren							
Minder inwoners doen een beroep op de vangnetvoorziening							
Minder inwoners verkeren in armoede							

¹ waaronder Vluchtelingen

Meer inwoners met een arbeidsbeperking werken op de reguliere arbeidsmarkt							
Meer samenspel tussen inwoners, ondernemers het maatschappelijk veld en de overheid creëren							
Iedereen is welkom en voelt zich thuis							
Uitvoeringskosten							
Totaal Baten							
Saldo voor resultaatbestemming							
Minder inwoners doen een beroep op de vangnetvoorziening							
Minder inwoners verkeren in armoede							
Iedereen is welkom en voelt zich thuis							
Totaal Lasten (reservemutaties)							
Meer inwoners participeren							
Minder inwoners doen een beroep op de vangnetvoorziening							
Minder inwoners verkeren in armoede							
Meer samenspel tussen inwoners, ondernemers het maatschappelijk veld en de overheid creëren							
Iedereen is welkom en voelt zich thuis							
Totaal Baten (reservemutaties)							
Saldo na resultaatbestemming							

Verklaring verschillen (2016 versus 2017):

Hieronder wordt per thema het verschil tussen de begroting 2017 en 2016 verklaard:

Tabel jaarverslag

Incidentele posten

	Dekking	Financieel gevolg (x € 1.000)			
		2017	2018	2019	2020
Incidentele lasten					
Incidentele baten					

Investerings

Voor 2017 staan voor dit programma de volgende investeringen geraamd en gepland.
De afschrijving start in het jaar na de verwachte afronding van de investering.

Investering	Investerings- bedrag	Structureel financieel gevolg (x € 1.000) - afschrijving			
		2017	2018	2019	2020
Vervangingsinvesteringen					
totaal					

Programma 5 – Leefomgeving

Portefeuillehouder: M. de Haan

Achtkarspelen kent een prachtige woonomgeving. Door de ligging in de Noardlike Fryske Wâlden kunnen we genieten van een eeuwenoud cultuurlandschap. De elzensingels, de houtwallen en de pingo's zijn karakteristiek.

Het is belangrijk om een balans te vinden tussen wonen en werken. Er moet ruimte geboden worden aan bedrijvigheid zonder dat dit het landschap of het woongenot aantast.

De dorpen en de gemeente hebben een rijke historie. De eigen identiteit en cultuur is sterk. Hoe we met elkaar leven in de dorpen en welke voorzieningen er zijn geeft de leefbaarheid weer.

Door vergrijzing en ontgroening kan de leefbaarheid in de kleinere dorpen onder druk komen te staan. Bezuinigingen leggen een druk op omvang en aantal voorzieningen. In Achtkarspelen kun je "noflik wenje" en dat moeten we voor de toekomst borgen.

It hiem fan'e mienskip

- Een duurzame, schone en veilige leefomgeving creëren en in stand houden
- Het betaalbaar houden van het openbaar groen door een besparing te realiseren
- Het op een adequate manier ontdoen van afvalwater en het beperken van wateroverlast
- Een duurzame en efficiënte inzameling en verwerking van afval en het bestrijden van zwerfafval

Een duurzame, schone en veilige leefomgeving creëren en in stand houden

Wat willen we bereiken?

In het coalitieakkoord staat het volgende:

- Alle dorpen fysiek bereikbaar houden door openbaar vervoer
- Betere ontsluiting over de weg op de A7 middels opwaardering van De Skieding
- Versnelde uitvoering van de verdubbeling van het spoor Leeuwarden - Groningen
- Buitenpost als stopplaats voor de huidige sneltrein behouden

Overige aandachtspunten:

- Wegenonderhoud
- Bereikbaarheid
- Onkruidbestrijding
- Parkeervoorziening dorps huis Surhuizum
- Onderdoorgang spoorbrug langs de Trekvaart
- Inhaalslag inlopen achterstand groot wegenonderhoud

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Alle dorpen fysiek bereikbaar houden door middel van openbaar vervoer	Aantal dorpen dat ontsloten wordt door openbaar vervoer	Alle dorpen	Idem	Idem	Idem	
Betere ontsluiting van de gemeente op de A7 middels opwaardering van de Skieding	Realisatie van de opwaardering	Nog niet gerealiseerd	Niet	Wel	Wel	
Versnelde uitvoering van de verdubbeling van het spoor Leeuwarden - Groningen	Realisatie van de verdubbeling	Nog niet gerealiseerd	Niet	Wel	Wel	
Buitenpost als stopplaats voor de huidige sneltrein behouden	Buitenpost is stopplaats voor de huidige sneltrein	Ja	Ja	Ja	Ja	

Wat gaan we daar in 2017 voor doen?

- ...
- ...

Beleidsnotities

Naam, dd vastgesteld, looptijd

Het betaalbaar houden van het openbaar groen door een besparing hierop te realiseren

Wat willen we bereiken?

In het coalitieakkoord staat het volgende:

Besparing op gemeentelijk groenonderhoud in woonwijken en waar mogelijk verkoop c.q. verhuur van groenstroken aan bewoners.

Overige aandachtspunten:

- Openbare ruimte
- Biodiversiteit

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Betaalbaar houden openbaar groen door een besparing hierop te realiseren.	Aantal m ² 's perken en plantsoenen dat omgevormd is naar goedkopere onderhoudsvarianten	Oppervlakte 2014	80.000	80.000	80.000	

Wat gaan we daar in 2017 voor doen?

- ...
- ...

Beleidsnotities

Naam, dd vastgesteld, looptijd

Het op een adequate manier ontdoen van afvalwater en het beperken van wateroverlast

Wat willen we bereiken?

In het coalitieakkoord staat het volgende:

In het coalitieakkoord zijn geen specifieke doelen ten aanzien van dit maatschappelijk effect opgenomen.

Overige aandachtspunten:

- ...
-

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Het op een adequate manier ontdoen van afval- en regenwater en het beperken van wateroverlast	Afgekoppeld verhard- en dakoppervlak/jaar (totaal)	2011 (10.000 m2)	23.000	25.000	27.000	

Wat gaan we daar in 2017 voor doen?

- ...
- ...
- .

Beleidsnotities

Naam, dd vastgesteld, looptijd

Een duurzame en efficiënte inzameling en verwerking van afval en het bestrijden van zwerfafval

Wat willen we bereiken?

In het coalitieakkoord staat het volgende:

- Het bestrijden van zwerfafval
- In het coalitieakkoord zijn geen concrete punten op dit gebied genoemd. Wel is ervoor gekozen het brengen van afval naar de milieustraat gratis te maken.

Overige aandachtspunten:

-
-

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Zorg voor een goed milieu en het verminderen van de hoeveelheid zwerfafval. Bewoners bewust maken van hun eigen invloed hierop. Het maken van een projectplan voor de inzet van de beschikbare rijksmiddelen.	Aantal activiteiten die bijdragen aan het realiseren van de doelen (vermindering hoeveelheid en bewustwording).	Aantal activiteiten 2014: 3 (himmelwike, maatschappelijke stage, dorpsschoonmaakactie)	6	6	6	
	Van de aanwezige scholen in Achtkarspelen doet 80% mee aan een of meerdere activiteiten.		80%	80%	80%	
Er moet nu betaald worden voor het brengen van afval op de milieustraat. Onderzoeken van de (financiële en milieutechnische) consequenties wanneer dit gratis zou zijn. Streefwaarden zijn pas vast te stellen na het inzichtelijk hebben van de mogelijkheden en verwachte gevolgen.	Sorteeranalyses van (rest)afval .	Analyses afgelopen jaren	Idem	Idem	Idem	
	Hoeveelheid en fracties van de verschillende afvalstromen op milieustraat .					
	Kosten/baten					

Wat gaan we daar in 2017 voor doen?

- ...
- ...

Beleidsnotities

Naam, dd vastgesteld, looptijd

Wat gaat het kosten?

In het schema hieronder is per thema aangegeven wat het kost en wat de door de raad beïnvloedbare kosten zijn.

Bedragen x € 1.000	Rekening	Begroting					
	2015	2016	2017	Waarvan beïnvloedbaar	2018	2019	2020
Een duurzame, schone en veilige leefomgeving							
Betaalbaar houden openbaar groen							
Ontdoen afvalwater en beperken wateroverlast							
Inzameling en verwerking van afval							
Gebouwenonderhoud							
Uitvoeringskosten							
Totaal Lasten							
Een duurzame, schone en veilige leefomgeving							
Betaalhouden houden openbaar groen							
Ontdoen afvalwater en beperken wateroverlast							
Inzameling en verwerking van afval							
Gebouwenonderhoud							
Uitvoeringskosten							
Totaal Baten							
Saldo voor resultaatbestemming							
Betaalbaar houden openbaar groen							
Totaal Lasten (reservemutaties)							
Een duurzame schone en veilige leefomgeving							
Betaalbaar houden openbaar groen							
Ontdoen afvalwater en beperken wateroverlast							
Inzameling en verwerking van afval							
Totaal Baten (reservemutaties)							
Saldo na resultaatbestemming							

Verklaring verschillen (2016 versus 2017):

Hier wordt per thema het verschil tussen de begroting 2016 en 2015 verklaard.

Tabel uit jaarverslag**Incidentele posten**

	Dekking	Financieel gevolg (x € 1.000)			
		2017	2018	2019	2020
Incidentele lasten					
Incidentele baten					

Investerings

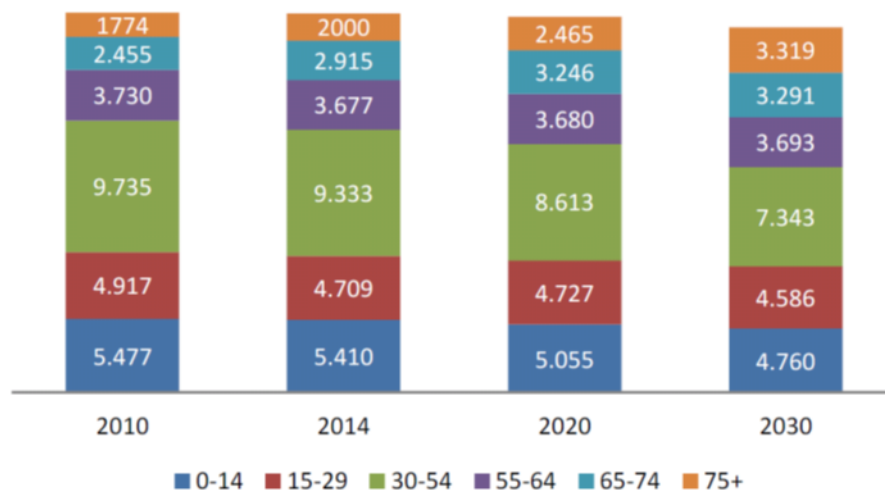
Voor 2017 staan voor dit programma de volgende investeringen geraamd en gepland.
De afschrijving start in het jaar na de verwachte afronding van de investering.

Investering	Investerings- bedrag	Structureel financieel gevolg (x € 1.000) - afschrijving			
		2017	2018	2019	2020
Vervangingsinvesteringen					
totaal					

Programma 6 – Ontwikkeling

Portefeuillehouder: M. van der Veen

De voorspelde daling van zowel het inwoneraantal als het aantal huishoudens in combinatie met de sterk veranderende samenstelling van de bevolking (vergrijzing, ontgroening, krimpende omvang beroepsbevolking) plaatst de gemeente voor nieuwe uitdagingen en vraagt meer dan in het verleden om samenwerking tussen overheden, maatschappelijke organisaties als corporaties en zorginstellingen, het bedrijfsleven en onze inwoners.

Inwoneraantal - 1100 / jongeren 0-14: - 700 / beroepsbevolking: - 2000 / groep 65+: + 1700

De toewijzing van de krimpstatus aan de regio biedt kansen om de opgaven op bijvoorbeeld het gebied van onderwijs, zorg, wonen en onderwijs op te pakken. De krimpstatus betekent dat de regio mag rekenen op sterkere ondersteuning van het Rijk in de vorm van menskracht, middelen en instrumenten.

Binnen het programma Ontwikkeling blijft de uitdaging om de gemeente als aantrekkelijk woon- werk en recreatiegebied te versterken.

Deze ambitie blijft niet beperkt tot de gemeentegrens. In bijeenkomsten en overleggen met bestuurders, ondernemers, maatschappelijke partners en de inwoners in de regio is de agenda ANNO II opgesteld. De ambitie van de streekagenda sluit goed aan bij de gemeentelijke ambities (zie de paragraaf "Agenda Netwerk Noordoost").

Wurkje om de takomst treast te wêzen

- Werken: versterking van de economische positie van de gemeente Achtkarspelen en daarmee behoud en waar mogelijk groei van de werkgelegenheid bevorderen
- Recreatie en toerisme: versterking van de recreatieve en toeristische sector
- Vergunningverlening: Kansen en ontwikkelingsmogelijkheden voor burger en bedrijf worden via efficiënt georganiseerde vergunningprocedures mogelijk gemaakt
- Wonen: een toereikend, duurzaam, kwalitatief goed en op de behoefte afgestemd woningaanbod
- Ruimtelijk Beleid - het beleid is uitnodigend en biedt ruimte voor ontwikkeling.
- Duurzame ontwikkeling: zorg dragen voor een veilige, leefbare en duurzame samenleving
- Kruidhof: Een aantrekkelijke en toekomstbestendige Kruidhof

Werken

Versterking van de economische positie van de gemeente Achtkarspelen en daarmee behoud en waar mogelijk groei van de werkgelegenheid bevorderen.

Wat willen we bereiken?

In het coalitieakkoord staat het volgende:

- Verdere ontwikkeling bestaande bedrijventerreinen richting A7
- Gebiedsontwikkeling Skûlenboarch-Westkern middels een ontsluitingsweg Drogeham-Skûlenboarch
- Realisering natte bedrijventerrein Skûlenboarch
- Bestaande werkgelegenheid behouden en versterken
- De werkgelegenheid in Achtkarspelen vergroten
- Hoogwaardige en innovatieve werkgelegenheid in de regio vergroten
- Het blijven bieden van een goed vestigingsklimaat voor ondernemers
- Aantal zelfstandige ondernemers vergroten
- Bij aanbesteding van werken zoveel mogelijk (meervoudig) of onderhands aanbesteden aan lokale ondernemers
- Achtkarspelen stimuleert en faciliteert de ontwikkeling van innovatieve broedplaatsenlocaties
- Aanleg van een glasvezelnetwerk

Doel	Indicator(en) (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Bestaande werkgelegenheid behouden en versterken	Verhouding banen t.o.v. inwoners	24.58 % (2014)	Blijft stabiel	Blijft stabiel	Blijft stabiel	
Het blijven bieden van een goed vestigingsklimaat voor ondernemers	Cijfer tevredenheid ondernemers (cf. Ranking verkiezing ondernemer-vriendelijkste gemeente Noord-Nederland)	9 ^e plek (2013)	Top tien positie	Top tien positie	Top tien positie	

Wat gaan we daar in 2017 voor doen?

Dit wordt bereikt door:

-
-

Beleidsnotities

Naam, dd vastgesteld, looptijd

Recreatie en toerisme

De activiteiten binnen het thema zijn gericht op de versterking van de recreatieve en toeristische sector. Zowel in onze gemeente als in de regio.

Wat willen we bereiken?

In het coalitieakkoord staat het volgende:

- De wandel- en fietsmogelijkheden worden uitgebreid, zoveel mogelijk door oude kerk-, fiets- en trekpaden weer op te knappen, in afstemming met andere gemeenten
- Plan Doorvaart Achtkarspelen stimuleren
- Verblijfsrecreatie bevorderen
- Cultuurtoerisme stimuleren
- De bezoekersaantallen van de Kruidhof/IJstijdenmuseum/Themapark De Spitkeet verhogen
- Bekendheid en klantgerichtheid van het toerisme verbeteren

Doel	Indicator(en) (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Actueel fietspadenplan	Aantal aangelegde fietspaden		1	1	1	
Een onderzoek om tot een definitieve beoordeling van de haalbaarheid van het Vaarplan Achtkarspelen te komen.	Uitgewerkt onderzoek					

Wat gaan we daar in 2017 voor doen?

- ...
- ...

Beleidsnotities

Naam, dd vastgesteld, looptijd

Vergunningverlening

Door de gewijzigde wet- en regelgeving op landelijk niveau is voor steeds minder zaken een vergunning van de gemeente vereist en zijn procedures vereenvoudigd. Voor burgers is het moeilijk te bepalen waar wel of geen vergunning voor is vereist. Hierin heeft de gemeente een belangrijk adviesrol. Daar waar wel een vergunning is vereist is het zaak om de kansen en ontwikkelingsmogelijkheden voor burger en bedrijf via efficiënt georganiseerde vergunningprocedures mogelijk te maken.

Wat willen we bereiken?

In het coalitieakkoord staat het volgende:

- Betrouwbare en korte vergunningprocedures.
- Doelmatige handhaving vergunningsvoorschriften, waarbij in de eerste plaats wordt gekeken naar de bedoeling van de wetten in plaats van de formele toepassing
- Een milieubeleidsplan en –werkplan dat praktisch is, breed gedragen en gericht op het milieurendement
- Verpaupering actief tegengaan

Overige aandachtspunten:

Een nieuwe welstandsnota geeft vorm aan de wensen t.a.v. de welstandstoets.

Doel	Indicator(en) (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Nieuw welstandsbeleid						

Wat gaan we daar in 2017 voor doen?

Beleidsnotities

Naam, dd vastgesteld, looptijd

Wonen

Binnen het thema wonen wordt ingezet op een toereikend, duurzaam, kwalitatief goed en op de behoefte afgestemd woningaanbod. Om deze ambities te behalen zal nadrukkelijk de samenwerking worden gezocht met lokale woningcorporaties en zorginstellingen. Het maken van prestatieafspraken met corporaties en een actieve opstelling in het krimp dossier zijn daarbij essentieel.

Wat willen we bereiken?

In het coalitieakkoord staat het volgende:

- Voldoende aanbod starters-, senioren- en zorgwoningen in ieder dorp
- Minimale wachtlijst reële woningzoekenden
- Het opknappen van verouderde woningen en buurten
- Bevorderen duurzame bouw
- Inbreidingsplannen per dorp realiseren

Overige aandachtspunten:

- Visie op Wonen en zorg
- Invoering nieuwe Woningwet

Doel	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Visie Wonen en zorg						
Prestatieafspraken op basis van nieuwe Woningwet	Prestatieafspraken met corporaties					
Minimale wachtlijst urgente woningzoekenden	Aantal (urgente) woningzoekenden	Analyse in 2015/2016	Daling 5%	Daling 5%	Daling 5%	

Wat gaan we daar in 2017 voor doen?

- ...
-

Beleidsnotities

Naam, dd vastgesteld, looptijd

Ruimtelijk beleid

De ambitie is een ruimtelijk beleid dat uitnodigend is en ruimte biedt voor ontwikkeling. De invoering van de Omgevingswet biedt meer dan de huidige ruimtelijke instrumenten de kans om deze ambities te realiseren

Wat willen we bereiken?

In het coalitieakkoord staat het volgende:

- Blijvend woongenot voor de inwoners
- Het actueel houden van alle bestemmingsplannen
- Vernieuwing en verbetering van het agrarisch bedrijfsleven faciliteren door middel van het bestemmingsplan buitengebied
- Uitbreiding van de intensieve veehouderij voorkomen
- Geen verruiming van de geurnormen voor de intensieve veehouderij
- Cumulatie (stapeling) overlast van de intensieve veehouderij beperken

Overige aandachtspunten:

- Voorbereiding op invoering Omgevingswet

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Beleid formuleren voor de intensieve veehouderij in onze gemeente	Beleidsnotitie	geen beleid				
Actuele ruimtelijke kaders	Voldoen aan wettelijke eisen	100 %	100%	100%	100%	

Wat gaan we daar in 2017 voor doen?

- ...
- ...
-

Beleidsnotities

Naam, dd vastgesteld, looptijd

-

Duurzame ontwikkeling

In de duurzaamheidsnota 'Achtkarspelen Duorsum en Belutsen' staan 4 stevige ambities, gericht op initiatieven vanuit de samenleving. Daarmee geven we de boodschap dat duurzaamheid bij je zelf begint. Duurzaam gedrag wordt beloond. Bijvoorbeeld door een lagere energierekening, maar ook een grotere leefbaarheid en sociale cohesie, met als hoger doel een leefbare wereld voor ons nageslacht. Daarnaast staat in het coalitieakkoord de ambitie om in de top 10 van meest duurzame gemeenten in Fryslân te komen. Hierbij onderzoeken we de mogelijkheden voor grootschalige toepassing van zonne-energie.

Wat willen we bereiken?

In het coalitieakkoord staat het volgende:

- Een toename van energie neutrale en -zuinige woningen realiseren
- In de top 10 van meest duurzame gemeenten van Fryslân

Overige aandachtspunten:

- Inzetten op dorpsinitiatieven uit de mienskip
- Zon op maatschappelijk vastgoed
- Initiatieven hernieuwbare energie
- Duurzaam ondernemen

Doel	Indicator(en) (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Toename van energieneutrale en – zuinige woningen realiseren	Energielabels, aantal geïsoleerde woningen in acties, meetgegevens Liander	Stand van zaken per 01-01-2015				
In de top 10 van meest duurzame gemeenten van Fryslân	Meetgegevens Liander voor ontwikkeling energieverbruik, lokale energie-etage voor duurzaamheid breed	Stand van zaken per 01-01-2015				
Duurzame Dorpsinitiatieven	Aantal dorpen dat een initiatief ontwikkeld heeft (Nota duurzaamheid 2014-2018)	In 2014 geen initiatieven bekend	2	3		

Wat gaan we daar in 2017 voor doen?

- ...
-

Beleidsnotities

Naam, dd vastgesteld, looptijd

De Kruidhof

In 2016 wordt verder richting gegeven aan de transitie naar een toekomstbestendige ambitieuze "De Kruidhof", waarbij de focus vooral ligt op het jaar van Culturele Hoofdstad 2018.

Er ligt inmiddels een intentieverklaring om dit samen richting te geven met It Koartling, IJstijdenmuseum, Stichting Oud Achtkarspelen en Vereniging Noardlike Fryske Walden.

Wat willen we bereiken?

In het coalitieakkoord staat het volgende:

- De Kruidhof/IJstijdenmuseum in Buitenpost krijgt het regionaal informatiepunt van de Noardlike Fryske Wâlden.
- In 2016 pakt De Kruidhof het groenonderhoud rondom gemeentehuis op.

Overige aandachtspunten:

- Culturele Hoofdstad - 'Silence of the Bees'

Doel	Indicator(en) (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Toekomstbestendige Kruidhof	Het Programma Poarte Nei de Noardlike Fryske Wâlden is het werkboek voor een toekomstbestendige De Kruidhof			x		

Wat gaan we daar in 2017 voor doen?

- ...
- ...

Beleidsnotities

Naam, dd vastgesteld, looptijd

Wat gaat het kosten?

In het schema hieronder is per thema aangegeven wat het kost en wat de door de raad beïnvloedbare kosten zijn.

Bedragen x € 1.000	Rekening	Begroting					
	2015	2016	2017	Waarvan beïnvloedbaar	2018	2019	2020
Werken							
Recreatie en toerisme							
Vergunningverlening							
Wonen							
Ruimtelijk beleid							
Duurzame ontwikkeling							
Kruidhof							
Bouwgrondexploitatie							
Uitvoeringskosten							
Totaal Lasten							
Werken							
Recreatie en toerisme							
Vergunningverlening							
Wonen							
Ruimtelijk beleid							
Duurzame ontwikkeling							
Kruidhof							
Bouwgrondexploitatie							
Uitvoeringskosten							

Totaal Baten							
Saldo voor resultaatbestemming							
Bouwgrondexploitatie							
Uitvoeringskosten							
Totaal Lasten (reservemutaties)							
Ruimtelijk beleid							
Bouwgrondexploitatie							
Uitvoeringskosten							
Totaal Baten (reservemutaties)							
Saldo na resultaatbestemming							

Verklaring verschillen (2016 versus 2017):

Hier wordt per thema het verschil tussen de begroting 2017 en 2016 verklaard.

Incidentele posten

	Dekking	Financieel gevolg (x € 1.000)			
		2017	2018	2019	2020
Incidentele lasten					
Incidentele baten					

Investerings

Voor 2017 staan voor dit programma de volgende investeringen geraamd en gepland.
De afschrijving start in het jaar na de verwachte afronding van de investering.

Investering	Investerings- bedrag	Structureel financieel gevolg (x € 1.000) - afschrijving			
		2017	2018	2019	2020
Vervangingsinvesteringen					
totaal					

Programma 7 – Veiligheid

Portefeuillehouder: G. Gerbrandy

Veiligheid is het aanwezig zijn van orde en rust in het publieke domein en van bescherming van leven, gezondheid en goederen tegen acute en dreigende aantastingen. Onveiligheid is te omschrijven als alles wat hier inbreuk op maakt. Die inbreuk kan feitelijke aantasting (objectief) betreffen, maar ook gevoel van onveiligheid (subjectief) zijn.

Integraal veiligheidsbeleid is beleid dat alle veiligheidsvelden bestrijkt, interne en externe partners bij de aanpak betreft en ook de organisatorische borging van het beleid regelt. Hierbij proberen alle betrokken partijen gezamenlijk te komen tot een veiligere samenleving.

De gemeenten Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel hebben in de gezamenlijke veiligheidsnotitie de volgende gezamenlijke doelstelling vastgesteld voor de periode 2014-2018:

Inwoners, bezoekers, ondernemers en werknemers in de gemeenten Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel voelen zich veilig en zijn bereid ook mee te werken aan dit (subjectieve) veiligheidsgevoel en de leefbaarheid die hiermee gepaard gaat. Waarbij ook de objectieve veiligheid zoveel mogelijk wordt gewaarborgd.

Feiligens Foarop

- Veilige woon- en leefomgeving: minder overlastmeldingen
- Verbinding veiligheid en sociaal domein: de burger de passende hulp bieden
- Samenwerking externe veiligheidspartners: versterken en continueren samenwerking

Veilige woon- en leefomgeving: minder overlastmeldingen

Dit thema is tevens één van de veiligheidsvelden benoemd door de VNG. Het bundelt veiligheidsthema's die direct met de alledaagse kwaliteit van wonen en leven in buurten en wijken te maken hebben.

Hieronder valt de sociale kwaliteit, fysieke kwaliteit, objectieve veiligheid en subjectieve veiligheid. Thema's zijn bijvoorbeeld vandalisme, woninginbraken en huiselijk geweld.

Wat willen we bereiken?

In het coalitieakkoord staat het volgende:

- Burgers moeten zich blijvend veilig kunnen voelen

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2016	2017	2018	2019
Blijvend veiligheidsgevoel behouden in woonomgeving van de burger dmv buurtbemiddeling	meer dan 50% geslaagde bemiddelingen (gemeente ism buurtbemiddeling)	2015 (registratie meldingen)	>50%	>50%	>55%	>60%
Adequate hulpverlening: huisverbod	aantal opgelegde huisverboden (Huisverbod Online)	5 (1-9-2014)	< 11	< 10	< 9	< 8
Meldingen huiselijk geweld	Aantal meldingen huiselijk geweld dalen	112 (cijfers politie 2014)	100	90	80	75

Wat gaan we daar in 2017 voor doen?

-
-

Beleidsnotities

Naam, dd vastgesteld, looptijd

Verbinding veiligheid en sociaal domein: de burger de passende hulp bieden

Veiligheid is verbonden met het sociaal domein. Het is daarom van belang dat er nauw wordt samengewerkt tussen de verschillende programma's.

Wat willen we bereiken?

In het coalitieakkoord staat het volgende:

- Adequate hulpverlening voor de burger en het gezin

Wat gaan we daar in 2017 voor doen?

Beleidsnotities

Naam, dd vastgesteld, looptijd

Samenwerking externe veiligheidspartners: versterken en continueren samenwerking

Werken aan veiligheid doe je niet alleen. We hebben te maken met diverse veiligheidspartners.

In het coalitieakkoord staat het volgende:

- Handhaving van wet- en regelgeving meer richten op overtreders dan op degenen die het goed voor elkaar hebben
- Strak toezicht op de GR Veiligheid
- Handhaving politiepost in gemeentehuis

Overige aandachtspunten:

- Herinrichting crisisorganisatie, samenwerking District Noordoost.

Wat gaan we daar in 2017 voor doen?

- ...
-
- .

Beleidsnotities

Naam, dd vastgesteld, looptijd

Wat gaat het kosten?

In het schema hieronder is per thema aangegeven wat het kost en wat de door de raad beïnvloedbare kosten zijn.

Bedragen x € 1.000	Rekening	Begroting					
	2015	2016	2017	Waarvan beïnvloedbaar	2018	2019	2020

Veilige woon- en leefomgeving							
Samenwerking externe veiligheidspartners							
Totaal Lasten							
Veilige woon- en leefomgeving							
Samenwerking externe veiligheidspartners							
Totaal Baten							
Saldo voor resultaatbestemming							
Thema							
Totaal Lasten (reservemutaties)							
Thema							
Totaal Baten (reservemutaties)							
Saldo na resultaatbestemming							

Verklaring verschillen (2016 versus 2017)

Incidentele posten

In dit programma zijn geen incidentele posten opgenomen.

Investerings

Voor 2017 staan voor dit programma geen investeringen gepland:

Programma 8 - Dienstverlening

Portefeuillehouder: G. Gerbrandy

Mede door onze dienstverlening willen we bijdragen dat de burger vertrouwen heeft in de publieksdiensten van de gemeente. We willen ons daarin presenteren met excellente dienstverlening waarbij de integrale klantvraag centraal staat. Of het nu balie, telefonie of internet is, de burger krijgt bij ieder kanaal dezelfde kwaliteit van diensten.

Tsjinstferlienend oan ús mienskip

- Als we ons richten op goede dienstverlening zal dat tot gevolg hebben dat aan de kostenkant bespaard kan worden. Richten we ons echter op de mindere kosten dan zal dit leiden tot vermindering van onze dienstverlening. In onze dienstverlening zullen we daarom altijd de kwaliteit voorop stellen.
- Vermindering van kosten als gevolg van goede dienstverlening zal zich binnen alle programma's voordoen. Daarom wordt voor dit onderdeel ook specifiek verwezen naar de paragraaf over de algemene financiële beschouwingen.

Wat willen we bereiken?

In het coalitieakkoord staat:

- Goede dienstverlening aan inwoners en ondernemers door laagdrempelige toegang tot het klantcontactcentrum en het ambtelijk apparaat.
- Het gemeentekantoor is op kantooruren geopend.
- Goed functionerende gemeente met maximale zeggenschap voor de inwoners
- Wegwerken overbodige regelgeving en bureaucratie
- Achtkarspelen blijft zelfstandig als bestuurlijke eenheid
- Vergroten van de zeggenschap, bestuurlijk en financieel, op de gemeenschappelijke regelingen

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2016	2017	2018	2019
Excellente dienstverlening waarbij de integrale klantvraag centraal staat.	Telefonische bereikbaarheid 8k-td.	95% (maart. 2015)	95%	95%	95%	95%
	% inkomende telefoontjes (binnen kantoor tijden) dat binnen 30 seconden wordt opgenomen.	60%	80%	80%	80%	80%
	% inkomende telefoontjes waar direct antwoord op wordt gegeven	50%	60%	70%	70%	75%
	% afhandeling aanvragen binnen servicenormen	Nulmeting in 2016				
	% Telefoontjes worden in het KCC in het Frysk aangenomen.	99%	100%	100%	100%	100%
Zorgen voor een uitstekende kwaliteit, de volledigheid en betrouwbaarheid van basisgegevens	Behalen audits op basisregistraties	Audits worden vanaf 2015 afgenomen	100%	100%	100%	100%
Goed functionerende gemeente met maximale zeggenschap voor burgers	Bestuurlijke thema's waarbij (digitale) directe belangen vertegenwoordiging is toegepast	0	0	1	2	3

Wat gaan we daar in 2016 voor doen?

KCC

De inwoner heeft vertrouwen in onze dienstverlening. We willen ons daarin presenteren met excellente dienstverlening waarbij de integrale klantvraag centraal staat. Of het nu balie, telefonie of internet is, de inwoner krijgt bij ieder kanaal dezelfde kwaliteit van diensten.

- Laagdrempelige toegang naar onze dienstverlening voor inwoners en ondernemers
We richten ons meer op de digitale dienstverlening. De inwoner kan 24 uur per dag kiezen uit een toenemend productenaanbod. Kan de inwoner hier niet mee uit de voeten kan, dan wordt hulp aangeboden.
- In ons gemeentehuis zijn we op kantooruren geopend. We helpen inwoners steeds meer op afspraak en zijn daarop aanspreekbaar.
- We zorgen ervoor dat we als organisatie uitstekend telefonisch bereikbaar zijn.
- We willen onze dienstverlening inrichten naar maximale zeggenschap van de inwoner
- De inwoner mag zien binnen welke termijn hij geholpen wordt. In toenemende mate zullen we dit klantcontact registreren.
- We onderzoeken de wijze waarop we inwoners kunnen betrekken in de vorming van onze dienstverlening.

Bereikbaarheid

- Het telefonie-kanaal staat primair open voor inwonercontacten
Inwoner en niet-inwoner gericht telefoon verkeer zijn nadrukkelijker van elkaar gescheiden. Iedere medewerker is zelf verantwoordelijk voor zijn eigen bereikbaarheid en is daarop aanspreekbaar. De medewerker wordt daarin gefaciliteerd met de middelen die voor dat doel nodig is.
Het call center wordt ontlast van secretaresse-achtige werkzaamheden van interne aard. Daarnaast wordt het call center bij piekbelasting bijgestaan door andere medewerkers binnen de organisatie.
- Waar we verantwoordelijk voor zijn in ons inwonercontact voor product en dienst hebben we inzicht in de daartoe gevoerde communicatie. Ongeacht welk kanaal. Systemen dienen daartoe faciliterend te zijn.
- Afspraak is afspraak
Regie daarop voeren vereist inzicht. We hebben organisatie breed inzicht in de afspraken die zijn gemaakt om ook na te kunnen gaan of ze zijn nagekomen. De service normen staan daarin centraal.

Aansluiting op mijn overheid

In de ontwikkelingen rondom Mijn Overheid en de aansluiting op de berichten box wil de gemeente niet achter blijven. Waar andere organisaties zoals Belastingdienst, zorgverzekeraars en pensioenfondsen het digitale verkeer met de klant centraal stellen, zal onze organisatie daarin mee gaan. Op het gebied van belastingen, vergunningen en het sociale domein zal dit in 2016 verder worden uitgelijnd. De extra kosten die dit met zich mee zal brengen zullen binnen het programma worden gedekt.

Informatiebeheer

- Basisgegevens zijn afkomstig uit een bekende bron en de kwaliteit is hierdoor gegarandeerd.
- Zorgen voor een uitstekende kwaliteit, de volledigheid en betrouwbaarheid van de basisgegevens.
- Het aansluiten van de basisregistratie Wet Onroerende Zaken op de landelijke voorziening LV-WOZ.
- Het opbouwen en beheren van de Basisregistratie Grootschalige Topografie.
- Invoering basisregistratie Personen door modernisering van het huidige GBA.

Toename van de elektronische dienstverlening.

- Realiseren van een eenmalige opslag en meervoudig gebruik van basisgegevens voor de dienstverlening en digitalisering.
- Een betrouwbaar en actueel archief te voeren, zowel analoog als digitaal.

Betere handhaving, opsporing en fraudebestrijding en administratieve lastenverlichting.

- ICT voorzieningen bieden die het veilig en betrouwbaar uitwisselen van informatie met Inwoners, ondernemers en ketenpartners mogelijk maken.
- Informatiebeveiliging is een actueel maatschappelijk thema. In 2015 en 2016 zullen de nodige activiteiten worden uitgevoerd om te voldoen aan de wettelijke normen van de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG).

Informatiebeveiliging

Eind 2013 is in een Buitengewone Algemene Ledenvergadering van de VNG de resolutie "Informatieveiligheid, randvoorwaarde voor de professionele gemeente" aangenomen. Dit heeft geleid tot het invoeren van de BIG (Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten). De BIG is noodzakelijk omdat binnen gemeenten een veelheid aan verschillende aanpakken bestaan. Daarnaast zijn er de laatste jaren de nodige incidenten geweest die een betere centrale aanpak dringend noodzakelijk maakte.

Doelen van de BIG zijn:

- Gemeenten op een vergelijkbare manier efficiënt te laten werken met informatiebeveiliging
- Gemeenten een hulpmiddel te geven om alle eisen op het gebied van IB te kunnen voldoen
- De auditlast bij gemeenten te verminderen
- Gemeenten een aantoonbaar betrouwbare partner te laten zijn en
- Gemeenten in control brengen

In control brengen betekent dat de gemeente weet welke maatregelen zijn ingevoerd, welke maatregelen nog zijn in te voeren of dat maatregelen niet van toepassing zijn en dat hierover verantwoording kan worden afgelegd.

Het streven van het ministerie Binnenlandse Zaken is om de BIG bij alle gemeenten eind 2017 te hebben ingevoerd. In 2015 wordt op basis van een gehouden GAB-analyse (een methode om een vergelijking te maken tussen een bestaande en een gewenste situatie) en impactanalyse een actueel Informatiebeveiligingsbeleid vastgesteld. Dit is inclusief een planning met te nemen maatregelen en een project opzet tot eind 2017. De hieruit voortvloeiende implementatiekosten worden binnen de bestaande ter beschikking gestelde middelen opgevangen.

Bestuur

Inwoners voelen zich in hun inwonersbelang gehoord en geleid.

De gemeente Achtkarspelen is verantwoordelijk voor het borgen van de kwaliteit van het lokale bestuur. Het college zet in de komende periode stappen om de transparantie en inzicht in de resultaten van de gemeentelijke activiteiten te vergroten. Hiervoor wordt gewerkt met benchmarks zoals bijvoorbeeld 'waar staat je gemeente' en 'vensters op bedrijfsvoering'. Zo kunnen wij open en transparant besturen en bieden wij uw de maximale ruimte kaders te stellen en controle uit te oefenen. Uiteraard biedt het ook de mogelijkheid om bij te sturen op de kwaliteit van ons lokaal bestuur.

Het bestuur zal initiatieven van inwoners stimuleren en zoveel mogelijk faciliteren. Daarnaast zullen de komende resultaten van het project Inwonerparticipatie van invloed zijn op de werking van het lokale bestuur.

Gemeentelijke taken worden in samenwerking met andere gemeenten uitgevoerd als dat meerwaarde heeft, kostenbesparend werkt en de invloed van Inwoners en gemeenteraden verzekerd is. Achtkarspelen blijft zelfstandig als bestuurlijke eenheid. Om de kwaliteit van de dienstverlening aan inwoners en ondernemers ook voor de toekomst te garanderen wordt nauw samengewerkt met Tytsjerksteradiel, en andere Friese gemeenten.

Om ruimte te creëren in de gemeentelijke begroting en voor initiatiefrijke inwoners wordt in 2015 een programma gestart om overbodige regelgeving zowel intern als extern te verminderen. Om het gemeentehuis ook vooral het huis van de gemeente te laten zijn wordt onderzocht welke mogelijkheden aan inwoners, verenigingen en bedrijven kunnen worden geboden om gebruik te maken van de aanwezige voorzieningen.

Om als college en raad meer zeggenschap te hebben, zowel bestuurlijk als financieel, op de gemeentelijke regelingen, wordt in de ambtelijke organisatie per gemeenschappelijke regeling een verantwoordelijke ambtelijke accounthouder aangewezen om op de juiste momenten en op de juiste manier invloed uit te oefenen. Zij toetsen ook of de gemeenschappelijke regeling en samenwerking meerwaarde heeft, kostenbesparend werkt naast de invloed van de gemeenteraad en het college, de invloed van de inwoners verzekerd.

Wat gaat het kosten?

In het schema hieronder is per thema aangegeven wat het kost en wat de door de raad beïnvloedbare kosten zijn.

Bedragen x € 1.000	Rekening	Begroting					
	2014	2015	2016	Waarvan beïnvloedbaar	2017	2018	2019
KCC							
Informatiebeheer							
Bestuur							
Bedrijfsvoering							
Totaal Lasten							
KCC							
Informatiebeheer							
Bestuur							
Bedrijfsvoering							
Totaal Baten							
Saldo voor resultaatbestemming							
Bedrijfsvoering							
Totaal Lasten (reservemutaties)							
Bedrijfsvoering							
Totaal Baten (reservemutaties)							
Saldo na resultaatbestemming							

Verklaring verschillen (2016 versus 2017):

Incidentele posten

	Dekking	Financieel gevolg (x € 1.000)			
		2017	2018	2019	2020
Incidentele lasten					

Incidentele baten					

Investerings

Voor 2017 staan voor dit programma de volgende investeringen geraamd en gepland.
De afschrijving start in het jaar na de verwachte afronding van de investering.

Investering	Investerings- bedrag	Structureel financieel gevolg (x € 1.000) - afschrijving			
		2017	2018	2019	2020
Vervangingsinvesteringen					
totaal					

Overhead

???

Algemene dekkingsmiddelen

Wiebe

Dit hoofdstuk behandelt de algemene dekkingsmiddelen. De algemene dekkingsmiddelen van de gemeenten zijn die inkomsten waartegenover geen directe dienstverlening en/of bestedingsverplichtingen staan. Het zijn de vrij besteedbare middelen die jaarlijks worden ingezet ter dekking van de uitgaven op de diverse programma's.

De algemene dekkingsmiddelen bestaan uit:

- De opbrengsten van de lokale heffingen;
- De algemene uitkering uit het gemeentefonds;
- De opbrengsten uit deelnemingen (dividend);
- De rente-inkomsten van de (bestemmings)reserves.

Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is

In onze gemeente zijn drie soorten belastingen die niet gebonden zijn aan producten. Het betreft de onroerende zaakbelasting, de forensenbelasting en de reclamebelasting. In 2016 wordt de precariobelasting hier aan toegevoegd.

	Financieel gevolg (x € 1.000)					
	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
OZB	4.914	4.982	5.024	5.024	5.024	5.024
Forensenbelasting	5	5	5	5	5	5
Reclamebelasting	46	45	45	45	45	45
Precariobelasting	0	0	169	250	250	250

De onroerende zaakbelasting wordt geheven over niet-woningen van gebruikers en de eigenaren. Voor woningen wordt de OZB alleen van eigenaren geheven. Jaarlijks worden de woningen en niet-woningen getaxeerd. Er is een wisselwerking tussen waarde en tarieven om een gelijkmatige aanpassing van het belastingniveau te verkrijgen. In het coalitieprogramma 2014-2018 is als uitgangspunt opgenomen dat de OZB tarieven alleen met het inflatiepercentage toenemen. Hierbij kan tevens rekening worden gehouden met het rekenpercentage dat het rijk hanteert bij de korting op de algemene uitkering wegens het kunnen innen van eigen inkomsten door gemeenten. Wanneer het rekenpercentage hoger is dan het inflatiepercentage zou dit een achteruitgang van de eigen dekkingsmiddelen betekenen.

Om de raad meer eigen autonomie in de eigen inkomsten te verschaffen zijn er plannen om de gemeentelijke heffing van belastingen uit te breiden. Er wordt nagedacht de OZB heffing van gebruikers op woningen weer in te voeren. Ook voor de invoering van een ingezetenenbelasting worden plannen uitgewerkt. Uiteraard zal dit gepaard gaan met een korting op de algemene uitkering uit het gemeentefonds.

De reclamebelasting belast die bedrijven die een openbare aankondiging (reclame-uiting) hebben die zichtbaar is vanaf de openbare weg. In onze gemeente wordt deze belasting alleen geheven over de ondernemers binnen het daartoe aangewezen gebied van het centrum Surhuisterveen. De belasting wordt vervolgens ingezet door middel van de vorming van een Ondernemersfonds ten bate van het centrum van Surhuisterveen. Deze uitgaven worden verantwoord in programma 6, Ontwikkeling.

Voor de precariobelasting worden mogelijkheden gezien in 2016 met de heffing te kunnen starten. Er zijn inmiddels de nodige proefsessies uitgewerkt.

Algemene uitkering uit het gemeentefonds

De algemene uitkering heeft betrekking op de algemene middelen die de gemeente ontvangt van het ministerie van Binnenlandse Zaken.

De hierna genoemde inkomsten zijn gebaseerd op de meicirculaire 2015.

	Financieel gevolg (x € 1.000)					
	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Algemene uitkering	28.333	25.461	25.966	24.740	24.412	24.505
Sociaal domein		18.060	17.387	17.221	16.966	16.706

In de meicirculaire 2015 is de 2e fase van het groot onderhoud gemeentefonds in gang gezet. Deze 2e fase is nog niet geheel afgerond. Eén van de hierbij betrokken clusters is Openbare Orde en Veiligheid. Voor dit cluster krijgen alle gemeenten meer uit het gemeentefonds, omdat de laatste jaren is gebleken dat de kosten op gebied van veiligheid meer dan evenredig zijn toegenomen. Een nadelige bijkomstigheid hierbij was dat de herverdeling van de bijdrage aan de veiligheidsregio voor de brandweer gebaseerd is op deze OOV middelen uit het gemeentefonds. In de kadernota hebben we de uitkomsten nader in beeld gebracht.

De decentralisaties voor de Wmo, participatie en jeugdzorg zijn op 1 januari 2015 ingegaan. Op basis van historische berekeningen zijn voor 2015 de eerste middelen toegekend. In de meicirculaire 2015 zijn hierin inmiddels forse verschuivingen aangebracht.

Hierboven zijn op basis van de meicirculaire 2015 de toegekende middelen weergegeven.

Omdat in het startjaar rekening moet worden gehouden met bestaande verplichtingen is nog niet met zekerheid te stellen of de totale middelen toereikend zijn. 2015 én 2016 moeten het nodige inzicht geven voor welke uitgaven de gemeente de komende jaren komt te staan.

De inkomsten en uitgaven zijn vooralsnog budgettair neutraal in de begroting verwerkt.

De oude integratie uitkering Wmo daalt de komende jaren.

Dividend

Doordat wij aandelen bezitten van een aantal financiële instellingen, en dus mede-eigenaar zijn, ontvangen wij hier bij winst ook dividend over.

Het betreft voor de algemene dekkingsmiddelen de aandelen in BNG en Eneco.

	Financieel gevolg (x € 1.000)					
	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Eneco	195	225	200	200	200	200
BNG	111	130	110	110	110	110

Door de hogere temperaturen is de laatste jaren minder gas verbruikt. Daar een vast deel van het netto resultaat wordt uitgekeerd aan de aandeelhouders kon Eneco de laatste jaren relatief minder dividend uitkeren dan voorgaande jaren.

Ook het dividend van de BNG is door de lage rentepercentages lager dan voorgaande jaren. De raming in de begroting is hiermee enigszins bijgesteld.

Zeven gemeenten uit Noordoost Fryslân waaronder onze gemeente zijn (mede)aandeelhouder van het gasnetwerk van Eneco.

Eneco is voornemens de bedrijfsactiviteiten te concentreren in Zuidwest Nederland en de activiteiten in Noordoost Fryslân af te stoten. Eneco is daarover in gesprek met de desbetreffende gemeenten. In november/december 2015 worden nadere voorstellen van Eneco verwacht. Afhankelijk van de inhoud daarvan zou dit het moment kunnen zijn om een mogelijke afstoting (verkoop) van het aandelenpakket in overweging te nemen. Eneco zal proberen de exploitatie van haar netwerk aan een andere partij over te doen.

Wij ramen jaarlijks een dividendopbrengst van € 210.000. Een mogelijke verkoopopbrengst moet dus aan dat bedrag en aan de mogelijke toekomstige rendementsontwikkelingen worden gerelateerd. Op dit moment is het prematuur om mogelijke scenario's te schetsen.

Nadat het door Eneco aangekondigde overleg eind 2015 heeft plaatsgevonden, adviseren wij u nader over de scenario's die dan worden gepresenteerd.

Saldo financieringsfunctie/rente eigen reserves

Over het saldo van de reserves wordt bespaarde rente berekend. Zoals in de uitgangspunten van de begroting is bepaald, hanteren wij hiervoor een percentage van 3%. Dit bedrag wordt als bate toegerekend aan de exploitatie. Daarnaast is de situatie zo dat het bedrag dat wij werkelijk aan rentelasten aan de bank betalen momenteel lager is dan de kapitaallasten die wij berekenen over onze investeringen. Het verschil hiertussen is het saldo van de financieringsfunctie. In de begroting 2016 zijn de volgende bedragen aan saldo financieringsfunctie en rente over de eigen reserves meegenomen:

	Financieel gevolg (x € 1.000)			
	2016	2017	2018	2019
Saldo financieringsfunctie	1.076	978	915	898
Bespaarde rente	622	562	550	555

Overige algemene dekkingsmiddelen

Naast eerder genoemde algemene dekkingsmiddelen zijn er nog een aantal posten, die als dekkingsmiddelen zijn ingezet. Zo bevat de begroting een post voor structureel onvoorziene uitgaven.

	Financieel gevolg (x € 1.000)			
	2016	2017	2018	2019
Totaal budget	1	52	103	154

Incidentele posten

Naast de structurele beschikking over en storting in reserves kan er incidenteel over de reserves worden beschikt of bedragen toegevoegd. De incidentele bedragen hebben hiermee geen invloed op het structurele begrotingssaldo. Hiermee wordt recht gedaan aan de voorschriften dat de structurele lasten moeten worden gedekt door structurele baten.

De mutaties van de reserves zijn van invloed op het resultaat na bestemming.

De mutaties in de algemene reserves worden zichtbaar gemaakt bij de algemene dekkingsmiddelen.

Binnen de algemene dekkingsmiddelen zitten de volgende incidentele posten:

Incidentele uitgaven	Financieel gevolg (x € 1.000)			
	2016	2017	2018	2019
Toevoeging algemene reserve	0	0	0	7

Incidentele inkomsten	Financieel gevolg (x € 1.000)			
	2016	2017	2018	2019
Onttrekking algemene reserve	492	392	42	0
Incidentele renteverlaging	25			

Lokale heffingen

Nieuwe BBV toevoegen

Deze paragraaf bevat informatie en voorstellen over de gemeentelijke belastingen en heffingen en de belastingdruk voor de inwoners van de gemeente. Lokale heffingen zijn een belangrijk onderdeel van het gemeentelijk beleid en vormen een belangrijk onderdeel van de totale inkomsten van de gemeente. Zo belangrijk dat in de programmabegroting deze aparte paragraaf is opgenomen. De nadere uitwerking van deze paragraaf wordt vormgegeven in het Tarievenboek.

Geen OZB-verhoging zonder uiterste noodzaak

Eén van de belangrijkste doelstellingen voor de nieuwe raadsperiode is om een beheerste ontwikkeling van de lokale lasten te realiseren. Dit houdt in dat:

- a: gemeentelijke heffingen, rechten en leges in principe kostendekkend zijn;
- b: slechts in uiterste noodzaak de OZB meer zal worden verhoogd dan de inflatiecorrectie.

De beweging in de begroting om doelstellingen te realiseren is leidend. Dat dit dient te gebeuren zonder OZB-verhoging, is een nadrukkelijk streven. Slechts in uiterste noodzaak, als de beweging daar aanleiding voor geeft, zal de OZB worden verhoogd.

Volledige kostendekkendheid van de tarieven

A: publiekrechtelijke tarieven.

B: Privaatrechtelijke tarieven

Kosten van No Cure No Pay bureaus

Precariobelasting

WABO leges

Kwijtscheldingen

Geraamde inkomsten belastingen en heffingen 2017 ten opzichte van 2016

	2017	2016
OZB		
Afvalstoffenheffing		
Reinigingsheffingen		
Rioolheffingen		
Forensenbelasting		
Haven- en opslagelden		
Marktgelden		
Bouwleges		
Leges overige vergunningen		
Leges partiële herziening bestemmingsplannen		
Leges kapvergunningen		
Leges burgerzaken		
Reclamebelasting		
Totaal		

Lokale lastendruk

Lokale lasten 2016: € 785

Lokale lasten 2017: €

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Risico's

In de gemeentebegroting worden de baten en lasten opgenomen waarvan bekend is dat hier inkomsten en uitgaven tegenover staan. Met eventuele onzekere uitgaven wordt geen rekening gehouden. Zo ontstaat er een reëel beeld van de verplichtingen die de gemeente met haar beleidskeuzes is aangegaan.

Omdat de kans reëel is dat een aantal onzekerheden wel zal leiden tot uitgaven, wordt een schatting gemaakt van eventuele onvoorziene zaken. Door een risicoanalyse is vrij nauwkeurig in beeld gebracht op welke onderdelen de gemeente risico's kan verwachten. Kleinere bedragen onder de € 50.000,-- worden niet in de risicoparagraaf opgenomen. Verder worden alleen risico's in beeld gebracht die kunnen ontstaan door externe factoren die niet zijn afgedekt via verzekeringen, interne beheersmaatregelen, reserves of voorzieningen of de reguliere planning en control-cyclus. Op interne beleidsterreinen kan de gemeente door prioritering in het uitvoeringsprogramma eventuele risico's uit sluiten.

Zo ontstaat er een totaal beeld van de te lopen risico's. Voor deze risico's wordt een deel van onze algemene reserve afgezonderd. Dit deel wordt gebruikt als weerstandsvermogen om onzekere risico's op te kunnen vangen.

In de tabel hieronder worden de risico's benoemd die volgens bovenstaande omschrijving in aanmerking komen voor het weerstandsvermogen. Daarnaast wordt per risico de strategie in beeld gebracht, dit houdt in dat er wordt aangegeven wat de mogelijke ontwikkelingen en scenario's zijn die zich kunnen voordoen. Met daarbij de maatregelen die worden en zijn genomen om financiële consequenties te beheersen.

Vervolgens wordt van de financiële consequenties een inschatting gemaakt van de kans dat het zich zal voordoen uitgedrukt in een percentage.

Status	Incidenteel/ structureel	Risico en strategie	Financieel gevolg	Kans van optreden	Benodigd weerstand- vermogen (x € 1.000)
Status: O = ongewijzigd, G = Gewijzigd, V = Vervallen, N = Nieuw					
O	I	Gesubsidieerde instellingen <u>Risico:</u> De gemeente heeft te maken met een variatie aan gesubsidieerde instellingen, zoals: zwembaden, cultuurcentrum, bibliotheek, maatschappelijk werk, etc. De afgelopen jaren zijn deze instellingen, door de noodzakelijke gemeentelijke bezuinigingsoperaties, geconfronteerd met lagere inkomsten. Daardoor is er een risico dat claims van deze instellingen financieel nadeel voor ons kan betekenen. Organisaties kunnen failliet gaan en de gemeente kan het product in de lucht willen houden, en dat brengt mogelijk (frictie)kosten met zich mee. <u>Strategie:</u> De gemeente sluit overeenkomsten met instellingen die subsidies c.a. van de gemeente ontvangen, waarin productafspraken zijn opgenomen. Tijdens het lopende jaar is regelmatig overleg over de (financiële) voortgang. Het risico dat daardoor financieel gezien iets misgaat wordt daarmee geminimaliseerd.	500.000	20%	100.000
N		Krimp <u>Risico's:</u> De dalende leerlingaantallen confronteren ons m.n. in het onderwijsveld al een aantal jaren met het sluiten van scholen en concentratie in één vestiging. Dit brengt leegstand met zich mee, de noodzaak om gebouwen te verkopen en uit de opbrengsten daarvan minimaal de kosten van afstoten (o.a. afboeken resterende boekwaarden) te bekostigen. De kans dat vrij vlot verkocht kan worden loopt in een krimpde markt terug. We moeten echter wel afboeken en dat betekent simpelweg een dekkingrisico, zoals verwoord hierachter. <u>Strategie:</u> Ontwikkelen van een actief en breed accommodatiebeleid waarin met de dorpen en betrokken instellingen leegstand en het wegvloeiën van menskracht en middelen zo veel mogelijk wordt voorkomen. Op dit moment, september 2015, wordt door ons voortvarend gewerkt aan de achterliggende beleidsnota.	2.500.000	15%	375.000
O	I	Gemeenschappelijke regelingen (excl. SW Fryslân) <u>Risico:</u> De gemeente participeert in een aantal gemeenschappelijke regelingen. Deze regelingen worden beschreven in de paragraaf Verbonden Partijen. De grotere regelingen betreffen de Veiligheidsregio, SW Fryslân en de FUMO. De uitvoering van gezamenlijke beleidsterreinen binnen dergelijke regelingen brengt risico's met zich mee, waarvoor gezamenlijk voor dekking moet worden gezorgd. <u>Strategie:</u> Om er voor te zorgen dat de gemeente zelf de regie blijft voeren wordt er strak toezicht gehouden. Het standpunt van de gemeente wordt zowel ambtelijk (in overlegorganen) als bestuurlijk (in AB-vergaderingen) uitgedragen.	200.000	50%	100.000
G		Sociale werkvoorziening <u>Risico:</u> Doordat de subsidiebijdrage per SE vanuit het Rijk de komende jaren wordt verlaagd stijgt het tekort op de SW structureel. Om dit beheersbaar te maken wordt de SW de komende jaren afgebouwd. Het gevolg daarvan is o.a. het verplicht afwaarderen door Caparis NV van de huidige boekwaarde van hun gebouwen	1.250.000	80%	1.000.000

		wegens leegstand en het treffen van regelingen voor het personeel. Door de grote onzekerheden is het verstandig om rekening te houden met een bijdrage van Achtkarspelen in de afbouwkosten van Caparis. De hoogte daarvan is afhankelijk van meerdere factoren(Caparis NV genereert weer positieve resultaten). Omdat Achtkarspelen onderdeel is van een GR (samen met 7 andere gemeenten) is de mate en de snelheid van afbouw moeilijk in te schatten. Strategie: De komende tijd wordt een herstructureringsplan opgesteld, waarmee duidelijker wordt hoe en wanneer de volgende stappen gezet gaan worden in het kader van de afbouw van Caparis. Intern worden scenario's uitgewerkt en mogelijkheden onderzocht om zelf actie te ondernemen om de afbouw binnen de gemeente gestalte te geven. Een eerste aanzet is het herplaatsen van de tijdelijke SW-ers van Caparis in 2015.			
G		Sociaal Domein – Jeugdzorg Risico's Per 2015 zijn taken op o.a. het terrein van de Jeugdzorg overgeheveld naar de gemeenten. Er is in deze sprake van leveringsplicht (open einde). Dit, het eigenlijk vrijwel geheel nieuwe pakket aan taken en de door het rijk doorgevoerde efficiencykorting op het beschikbaar budget brengen het risico met zich mee dat het ons niet (direct) lukt het te doen met de beschikbare middelen. Zoals bekend is vooreerst besloten budgetneutraal te begroten, dit tot het moment dat redelijkerwijs helder is wat wij gemiddeld structureel aan uitgaven mogen verwachten. Dit brengt het risico van tekorten met zich mee, die in dit eerste stadium het grootst zijn omdat de samenwerking en de afstemming tussen gemeenten en instellingen nog zijn vorm moet krijgen. Strategie: In overleg met onze nieuwe subsidiepartners en bij de inkoop van de provinciaal georganiseerde jeugdzorg door SDF (sociaal domein Fryslân - wordt de komende maanden intensief overlegd. Ons doel: 1. heldere budget- en inkoopafspraken maken met financiële plafonds, waardoor de gemeente financieel geen (grote) risico's loopt; 2. de individuele rechthebbende (de burger) krijgt die hulp/ verstrekkingen, die bij de persoonlijke situatie past, en; 3. het continueren van werkgelegenheid bij de subsidiepartners. Noten 1. SDF is verantwoordelijk voor de provinciale inkoop van jeugdzorg, beleidscoördinatie en administratieve afhandeling facturering voor 24 gemeenten 2. In het weerstandsvermogen 2015 was nog een bedrag opgenomen voor Sociaal Domein – onderdeel Wmo/Awbz. Het beschikbare budget lijkt op dit moment, september 2015, voldoende te zijn om aan onze verplichtingen te kunnen voldoen. Daarom wordt voorgesteld een rekeningverschil in 2016 of daarna te verrekenen met de bestaande egalisatiereserve Wmo en niet langer op te nemen in het weerstandsvermogen.	1.500.000	50%	750.000
G		Gegarandeerde geldleningen Risico's	30.000.000	1%	300.000

		Gemeenten in Nederland hebben de hoogste rating voor kredietwaardigheid. Zij kunnen daardoor goedkoper geld lenen bij de banken dan private ondernemingen. Om partijen die een bijdrage leveren aan de publieke taak, zoals woningbouwcorporaties en sportverenigingen, hiervan mee te laten profiteren, hebben wij een aantal leningen aangetrokken en deze direct doorgeleend aan de betreffende partij. Later hebben we een andere constructie gehanteerd, waarbij we niet leningen doorlenen, maar waarbij we direct garant staan. Gevolg is wel dat wij hierdoor het risico lopen dat als de derde partij failliet gaat, de gemeente de betalingsverplichting op zich moet nemen. De risico's zijn weliswaar klein, aangezien garanties alleen verstrekt worden wanneer zij niet bij derden kunnen worden ondergebracht of verworven zekerheden, maar wanneer het risico zich voordoet, zijn de gevolgen aanzienlijk. Wanneer dit risico zich voordoet, kunnen we hiermee het eerste jaar de gevolgen afdekken. De structurele gevolgen worden vervolgens via de eerstvolgende kadernota of door een begrotingswijziging meegenomen. Strategie De leningen die door de gemeente in het verleden zijn verstrekt worden volgens schema afgelost. Het risico op deze post neemt daardoor jaarlijks af. Via toetsing van het jaarverslag beoordelen we of de risico's stabiel blijven. Ook het risico op in het verleden verstrekte garanties neemt elk jaar af, omdat ook op deze leningen de geldgever volgens schema aflost. Bij garanties in het kader van de woningbouw heeft de gemeente zekerheidsrechten, waardoor dit risico zeer klein is. Via het jaarverslag heeft de gemeente inzicht in de financiële positie van de geldnemer. Bij garanties t.b.v. verenigingen vindt overleg plaats als de bank een achterstandsmelding doet. In die gevallen passen we maatwerk toe om escalatie te voorkomen. Op basis van het verleden is het risico op deze post relatief gering.			
O		Dividendverlaging Eneco Risico's Per 1 januari 2014 is het Methodebesluit Tariefregulering Netbeheerders voor energieleveranciers herzien. Dit heeft gevolgen voor de maximale toegestane inkomsten voor de netbeheerders. Het methodebesluit moet een lastenverlichting opleveren voor burgers en bedrijven. De gemeente is aandeelhouder van Eneco. De aanpassing van het methodebesluit kan gevolgen hebben voor de dividenduitkering. De gevolgen worden in de resultaatperiode 2014 doorberekend met een mogelijke substantieel lagere dividenduitkering in 2015. Strategie Na de invoering van het genoemde besluit wordt meer bekend over de toekomstige te verwachten dividenduitkeringen. Daarna wordt de aangepaste dividenduitkering z.s.m. structureel in de begroting opgenomen.	210.000	50%	105.000
W		Woonrijpmaken Vierstroomland Surhuisterveen Risico's In 2013-2015 zijn er executieveilingen geweest van kavels van de projectontwikkelaar. De ontwikkelaar is eigenaar van het toekomstig openbaar gebied en de wijk moet nog woonrijp gemaakt worden. Komt het tot een faillissement, dan komen de kosten van woonrijpmaken (aanleg wegen, groen en speelvoorzieningen) ten laste van de gemeente. Strategie De raad wil bewoners, die al jarenlang in een 'bouwput' wonen, perspectief bieden op een afgeronde woonwijk. De totale kosten van woonrijp maken bedragen € 375.000. In 2015 heeft de gemeente 13 kavels gekocht via een veiling. Verwacht wordt dat met verkoop van deze kavels € 200.000 van de kosten van het woonrijp maken kunnen worden gedekt.	250.000	75%	187.500

		Voor het restant van € 175.000 is een reservering opgenomen, verhoogd met € 75.000 voor schade aan infrastructuur door bouwwerkzaamheden. Geschat risico van optreden: 75%			
O		Overige onvoorziene risico's Een risicoanalyse blijft een verwachting van wat we denken dat gaat gebeuren op basis van de huidige beschikbare informatie. De kans is dan ook reëel dat zich in 2015 bepaalde gebeurtenissen voordoen, die vooraf niet waren in te schatten. We stellen voor om dergelijke risico's ten laste te brengen van het weerstandsvermogen. Het betreft dan risico's die beperkt door ons beïnvloedbaar zijn en waarvan het financiële gevolg groter is dan € 50.000. Dit algemene risico blijft overanderd bestaan.	2.000.000	50%	1.000.000
N/G		Planschadeclaim In 2012 heeft het college besloten een planschadeclaim 'in natura' te compenseren door medewerking te verlenen aan een planologische wijziging waardoor de ontstane schade teniet wordt gedaan. Mocht door omstandigheden buiten de macht van de aanvrager van de planschade deze planologische wijziging niet gerealiseerd kunnen worden, dan moet het planschadebedrag (ca. € 150.000) alsnog betaald worden. De kans hierop wordt geschat op 50%. Dit risico was niet begroot en is bij het tot stand komen van het jaarverslag 2014 naar voren gekomen. De accountant heeft ons geadviseerd dit risico daarom op te nemen in het weerstandsvermogen.	150.000	50%	75.000
N		Niet conform plan kunnen realiseren van voorgenomen besparingen In onze raming staan voor 2016 een aantal op dit moment, september 2015, nog deels of volledig te realiseren stelposten opgenomen met een totale omvang van ca. € 1.000.000. Een aanmerkelijk deel daarvan wordt conform plan gerealiseerd, maar soms kan de planvorming om stelposten te realiseren om diverse redenen stokken waardoor een stelpost niet, niet tijdig of niet volledig gerealiseerd kan worden. Wij stellen daarom voor om hiervoor een buffer in deze reserve op te nemen. <u>Strategie</u> Blijkt in de loop van het kalenderjaar dat een voorgenomen besparing niet, niet tijdig of niet volledig realiseerbaar is dan worden de consequenties daarvan via de raad incidenteel of structureel verwerkt in de begroting.	1.000.000	15%	150.000

Er moet een nauwkeurige schatting worden gemaakt van de omvang van het weerstandsvermogen. Met een omvangrijk weerstandsvermogen is het mogelijk de risico's die een gemeente loopt op te vangen. Dit is echter alleen mogelijk wanneer de gemeente beschikt over een reservepositie waar vrij over kan worden beschikt. Uit dit overzicht is op te maken dat als alle risico's zich voordoen we minimaal € 39,6 miljoen aan weerstandsvermogen zouden moeten hebben. De kans is echter nihil dat alle risico's zich in hetzelfde jaar voor doen. Daarom geven we met een percentage de kans aan dat een bepaald risico zich voordoet. Door dit percentage te vermenigvuldigen met het uiteindelijke financiële gevolg ontstaat het benodigde weerstandsvermogen.

Voor 2016 komen we daarmee uit op een totaal benodigd weerstandsvermogen van € 4,1 miljoen.

Weerstandsvermogen

In vergelijking met de ingeschatte risico's moeten we nagaan wat er werkelijk aan weerstandsvermogen beschikbaar is. Bij het weerstandsvermogen gaan we uit van incidentele dekking. Mocht een risico zich voordoen en een structureel karakter hebben, vangen we de gevolgen eerst eenmalig op via het incidentele weerstandsvermogen. Vervolgens zoeken we via de kadernota een structurele oplossing.

Het weerstandsvermogen bestaat uit de algemene reserve en de reserve weerstandsvermogen. Deze reserve is in het leven geroepen om financiële tegenvallers die voortvloeien uit de risico's die genoemd zijn in de paragraaf weerstandsvermogen op te kunnen vangen.

Kanttekening hierbij is dat het beeld van het vermogen wordt vertekend door de stille reserves. Het gaat hier om de activa waarvan de werkelijke waarde hoger is dan de boekwaarde zoals de aandelen Eneco en de gemeentegebouwen. De werkelijke waarde van de stille reserve is moeilijk te bepalen, en wordt dan ook niet meegenomen in de berekening van het weerstandsvermogen.

Daarnaast bevat het saldo van de begroting een incidenteel saldo en een structureel saldo. Deze verschillende vormen saldi worden ook gebruikt voor de verschillende vormen van weerstandsvermogen.

In tabelvorm ziet dit er als volgt uit:

Incidenteel weerstandsvermogen	Financieel gevolg (x € 1.000)			
	2016	2017	2018	2019
Algemene reserve	2.649	2.157	1.765	1.723
Reserve weerstandsvermogen	4.869	4.869	4.869	4.869
Incidenteel saldo van de begroting	0	0	0	0
Totaal incidenteel weerstandsvermogen	7.518	7.026	6.634	6.592

Hoe hoger het weerstandsvermogen is ten opzichte van de verwachte risico's, des te meer zekerheid kan er worden geboden. Hierbij delen we het beschikbare weerstandsvermogen voor 2015 door het totaal verwachte benodigde bedrag aan weerstandsvermogen. Wanneer de uitkomst van deze som meer dan 1,0 bedraagt, is het weerstandsvermogen vermoedelijk voldoende om de gevolgen van risico's op te kunnen vangen. Wanneer de uitkomst meer dan 2,0 bedraagt, is de risicodekking ruimschoots aanwezig.

In 2016 is de ratio 1,81 en daalt naar 1,61 in 2019. Het weerstandsvermogen lijkt hiermee voldoende bestand om eventueel optredende risico's op te kunnen vangen.

Verloop van de schulden

SITUATIE LANGLOPENDE SCHULD

Op basis van de jaarrekeningen 2012-2014, de begroting 2015 en de conceptbegroting 2016 (met het meerjarenperspectief), is de volgende ontwikkeling van de langlopende schuld (in miljoenen euro's) aan de orde.

Verloop van de schulden

Door de geplande investeringen, de verwachte begrotingssaldi en de geplande onttrekkingen en toevoegingen aan de reserves, ontstaat het volgende beeld voor het verloop van de schuld.

	31-12-12	31-12-13	31-12-14	31-12-15	31-12-16	31-12-17	31-12-18	31-12-19
SCHULDEN	rekening			prognose				
Langlopend	39,0	37,2	44,0	49,0	52,7	52,5	51,4	50,4
Tbv woning-corporaties	11,8	8,0	7,8	7,6	5,4	5,2	5,0	5,0
Tbv eigen financiering	27,2	29,2	36,2	41,4	47,3	47,3	46,4	45,4

Duidelijk is dat de langlopende schuld die nodig is voor de eigen financiering tot eind 2016 toeneemt en daarna stabiliseert en vervolgens langzaam gaat afnemen.

Kanttekeningen

Het overzicht is gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

- Begrote rekeningsaldi voor de jaren 2015-2019 uit deze begroting.
- Verwachte investeringen (zie bijlage).
- Verwachte verloop van de reserves (zie bijlage).
- Een jaarlijkse overlopende post van kredieten van € 5.000.000,--. Dit was in de afgelopen jaren:
 - 2012-2013 7,9 mln
 - 2013-2014 4,7 mln
 - 2014-2015 5,9 mln
- Een constant bedrag aan kortlopende schuld van € 12.500.000,--
 - Kasgeldleningen 2,0 mln
 - Banksaldi 3,6 mln
 - Overige schulden 4,4 mln
 - Overlopende passiva 2,5 mln

Dit zijn de cijfers van 31-12-2014. Eind 2012 was het 16,6 mln en eind 2013 18,8 mln.

Dit leidt tot een totale schuld van:

	31-12-12	31-12-13	31-12-14	31-12-15	31-12-16	31-12-17	31-12-18	31-12-19
Schulden:	rekening			prognose				
Langlopend	39,0	37,2	44,0	49,0	52,7	52,5	51,4	50,4
Kortlopend	16,6	18,8	12,5	12,5	12,5	12,5	12,5	12,5
Totaal	55,5	56,0	56,5	61,5	65,5	65,0	63,9	62,9

Knoppen om aan te draaien

Wanneer we de langlopende schuld willen verminderen kan dat door:

- Positieve saldi van de jaarrekening (voor mutaties in de reserves).
- Investerings schrappen.
- Investerings uitstellen.
- Meer financieren met kortlopende schulden (al houd je jezelf dan voor de gek).
 - Rekeningen later betalen
 - Meer rood staan op de bank, etc.
- Minder geld uit de reserves c.q. meer geld in de reserves.
- Verkopen van eigendommen (zoals gebouwen en aandelen).
- Meer (belasting)inkomsten.
- Meer baten uit het grondbedrijf.

Daarbij moet rekening worden gehouden met het feit dat deze maatregelen elkaar beïnvloeden. Een investering schrappen betekent bijvoorbeeld dat een uitgaande geldstroom (kasstroom) niet plaatsvindt én dat kapitaallasten kunnen worden geschrapt (exploitatie).

Kengetallen schuldenpositie

Conform de BBV moet de gemeente miv de begroting 2015 financiële kengetallen presenteren en daar een oordeel over geven. De kengetallen betreffen:

- Netto schuldquote
 - Ongecorrigeerd.
 - Gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
- Solvabiliteitsratio
- Kengetal grondexploitatie
- Structurele exploitatieruimte
- Belastingcapaciteit; Woonlasten meerspessoonshuishouden.

Deze kengetallen moeten niet individueel gezien worden, maar in samenhang met elkaar. Daarbij is de toelichting nog belangrijker dan de cijfers op zich.

Het college is van mening dat vergelijken met andere gemeenten niet het belangrijkste is.

Dat is vaak erg ingewikkeld omdat in gemeenten verschillend wordt geadministreerd en bezittingen verschillend op de balans worden weergegeven. Daarom is het college meer geïnteresseerd in de ontwikkeling van de kengetallen binnen de eigen gemeente.

Wel duidelijk is dat onze kengetallen een financiële positie laat zien die verbetering behoeft.

Samenvatting:

Kengetal	Ontwikkeling	Stand eind 2015	Keuze
Netto schuldquote	Verslechterd	76%	Eind 2019 onder de 80%. Doorgroei naar 75%.
Netto schuldquote zonder doorlenen	Verslechterd	63%	Eind 2019 onder de 70%. Doorgroei naar 65%
Solvabiliteitsratio	Verslechterd	17%	Eind 2019 boven 20%. Doorgroei naar 50%.
Grondexploitatie	Verslechterd	6,8%	Eind 2019 onder de 7%.
Structurele exploitatieruimte	Verslechterd	0,27%	Eind 2019 meer dan 0,5%
Belastingcapaciteit	Neemt toe (conform beleid)	110%	Kostendekkend

1a. Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft het niveau weer van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Gemeente	63%	72%	73%	76%	82%	81%	80%	79%
Normering De afgelopen jaren is het percentage toegenomen. Er is dus steeds meer schuld ten opzichte van de eigen middelen. Deze ontwikkeling wil het college stopzetten en ombuigen. Het college wil in 2019 een netto schuldquote hebben gerealiseerd <i>die onder de 80% ligt</i>								

Verbeteren van de schuldquote kan door de schulden te verlagen, de bezittingen te vergroten en/of de inkomsten te verhogen.

1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Om inzicht te krijgen in hoeverre sprake is van doorlenen, wordt de netto schuldquote ook exclusief doorgeleende gelden weergegeven.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Gemeente	48%	59%	59%	63%	72%	72%	71%	70%
Normering De afgelopen jaren is het percentage toegenomen. Er is dus steeds meer schuld ten opzichte van de eigen middelen. Deze ontwikkeling wil het college stopzetten en ombuigen. Het college wil in 2017 een netto schuldquote zonder de verstrekte leningen hebben gerealiseerd <i>die onder de 70% ligt</i>								

Verbeteren van de schuldquote kan door de schulden te verlagen, de bezittingen te vergroten en/of de inkomsten te verhogen.

2. Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is om aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger het getal, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente.

De uitkomst is afhankelijk van de wijze waarop bezittingen in de gemeente worden gewaardeerd. Dat verschilt nogal per gemeente. Daarom is voor onze gemeente

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Gemeente	28%	28%	23%	18%	16%	16%	16%	16%
Normering De afgelopen jaren is het percentage afgenomen. Er is dus steeds meer vreemd vermogen ten opzichte van het totale vermogen (en dus <i>minder eigen vermogen ten opzichte van het totaal vermogen</i>). Deze ontwikkeling wil het college stopzetten en ombuigen. Het college wil in 2019 een solvabiliteitsratio realiseren <i>dat boven de 20% ligt. Daar zijn nog wel maatregelen voor nodig. Welke, daar wordt de komende maanden onderzoek naar gedaan</i>								

Verbeteren van de solvabiliteit kan door het eigen vermogen te vergroten (bijvoorbeeld door het verkopen van de aandelen) en door het vreemd vermogen te verkleinen (bijvoorbeeld door minder te lenen).

3. Grondexploitatie

Dit kengetal geeft aan hoe groot de waarde van de grond is ten opzichte van de totale baten.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Gemeente	4,2%	6,9%	7,2%	6,8%	6,4%	5,7%	6,0%	6,1%
Normering Een norm bepalen is lastig. De boekwaarde van de grond zegt niets over de relatie tussen vraag en aanbod. Het is van belang wat de verwachte vraag is. De boekwaarde geeft wel aan hoeveel geld de gemeente in de grondexploitatie heeft gestopt en wat dus nog terugverdiend moet worden. Het college wil deze waarde onder de 6% houden.								

Gezien het feit dat de verwachting is dat er nog winst wordt gemaakt, wordt hier een kwalificatie van 'goed' (groen) aangehouden.

4. Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal kijkt naar de structurele baten en de structurele lasten ten opzichte van de totale baten. Een positief getal geeft aan dat de structurele baten voldoende zijn om de structurele lasten te dekken.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Gemeente	3,08%	0,83%	0,49%	0,27%	0,01%			
Normering: Het college streeft naar een waarde die weer boven de 0,50% ligt.								

Dit cijfer kan verbeteren door meer structurele baten of minder structurele lasten, maar ook door meer structurele onttrekkingen uit de reserves of minder structurele toevoegingen aan de reserves.

5. Belastingcapaciteit: Woonlasten meerpersoonshuishoudens

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin bij het voordoen van een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen c.q. of er ruimte is voor nieuw beleid. Daarbij wordt ervan uitgegaan dat de ruimte die de gemeente heeft om de belastingen te verhogen is gerelateerd aan de totale woonlasten. En die ruimte wordt dan bepaald door de vergelijking met de gemiddelde woonlasten in Nederland (in het vorige jaar).

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Woonlasten	707	707	712	774	785	800	811	823
Kengetal			103	110	110	nnb	nnb	nnb
Normering De gemeente heeft er voor gekozen niet naar andere gemeenten te kijken, maar naar de kosten. Uitgangspunt is dat de tarieven kostendekkend zijn. In stappen gaat de gemeente daar naartoe, zodat in 2019 het doel bereikt is. Nu al liggen de woonlasten in Achtkarspelen hoger dan in de meeste andere gemeenten in Nederland, dus de komende jaren ook.								

Onderhoud kapitaalgoederen

Nieuw, conform BBV.

Financiering

Bij financiering gaat het om het beheren van het geld binnen de gemeente. Dit houdt in dat steeds tijdig de financiële middelen aanwezig zijn om de rekeningen te kunnen betalen. Bij tekorten moet de gemeente bijlenen, overschotten worden tijdelijk bij de staat belegd. De spelregels die hiervoor gelden zijn vastgelegd in met name de Wet financiering decentrale overheden (wet Fido). In deze paragraaf zijn de belangrijkste aspecten die samenhangen met financiering nader toegelicht.

Treasurybeleid

De gemeente heeft het gemeentelijk financieringsbeleid, oftewel het treasurybeleid, vastgelegd door middel van het treasurystatuut. In het treasurystatuut, dat verplicht is op grond van de wet Fido, zijn onder andere de verantwoordelijkheden ten aanzien van de treasuryfunctie, de uitvoering hiervan en het risicobeheer opgenomen. De regels in dit statuut bepalen daarmee de manier waarop de treasuryfunctie vorm krijgt. In samenwerking met de gemeente Tytsjerksteradiel is het statuut in 2015 geactualiseerd, onder andere in verband met de invoering van het verplichte schatkistbankieren. Dat heeft geleid tot één statuut voor beide gemeenten en de werkmaatschappij 8ktd.

Schatkistbankieren

Vanaf december 2013 is het zogenaamde schatkistbankieren verplicht voor alle provincies, gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen. Dit betekent dat zij hun eventuele overtollige tegoeden moeten aanhouden in de Nederlandse schatkist. Dit kan via een rekening courant of een deposito. Omdat de gemeente geen structureel overtollige middelen heeft is de invloed van het schatkistbankieren op de gemeentefinanciën nihil.

Renterisico

De wet Fido schrijft gemeenten twee instrumenten voor, voor de beheersing van renterisico's. Grote schommelingen in de stand van de rente voor financieringen kunnen namelijk een negatieve invloed hebben op de totale rente die de gemeente betaalt voor opgenomen krediet. De instrumenten kasgeldlimiet en renterisiconorm beperken dit risico.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is het maximum van de kortlopende schuld. Dat zijn schulden waarvan het rentepercentage vaststaat gedurende een periode korter dan een jaar. Om tijdelijke tekorten op de lopende rekening aan te vullen trekt de gemeente kortlopende geldleningen aan. Dit mag tot aan een bepaald maximumbedrag, de kasgeldlimiet.

Deze limiet beperkt dus het renterisico op financieringen voor de korte termijn.

Berekening kasgeldlimiet (x € 1 miljoen)	2015	2016
Begrotingstotaal per 1 januari	75,2	75,0
Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	8,5%	8,5%
Kasgeldlimiet	6,4	6,4

Uit de tabel blijkt dat de gemeente in 2016 maximaal €6,4 miljoen aan kortlopende geldleningen aan mag trekken. Omdat de rente op kortlopende financieringen aanmerkelijk lager is dan de rente op langlopende zullen tekorten op de lopende rekening zoveel mogelijk met kortlopende leningen worden aangevuld. Dit kan betekenen dat op een gegeven moment de kasgeldlimiet wordt overschreden. Wettelijk is bepaald dat indien de kasgeldlimiet langer dan twee kwartalen achtereen wordt overschreden de gemeente bij de toezichthouder (provincie Fryslân) moet aangeven hoe de gemeente in de toekomst wel weer aan de kasgeldlimiet kan voldoen. Dit willen we voorkomen door tijdig kortlopende financieringen om te zetten in een langlopende geldlening.

Renterisiconorm

De renterisiconorm beperkt het renterisico op financieringen voor de lange termijn. Dit zijn leningen waarvan de rente langer dan één jaar vaststaat. De norm bepaalt dat het totaal van de aflossingen en het bedrag waarop een renteherziening van toepassing is in ieder jaar niet meer mag zijn dan 20% van de begrote lasten per 1 januari van het betreffende jaar. In de onderstaande tabel is de renterisiconorm voor 2016 en de jaren daarna weergegeven.

Berekening renterisiconorm (x € 1 miljoen)	2016	2017	2018	2019
Begrotingstotaal per 1 januari	75,0	72,2	70,9	70,3
Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%	20%	20%	20%
Renterisiconorm	15,0	14,4	14,2	14,1
Renterisico op de vaste schuld per 1 januari	3,9	3,8	3,7	3,7
Ruimte onder renterisiconorm	11,1	10,6	10,5	10,4

Uit de tabel blijkt dat de gemeente de komende jaren ruim aan de norm voldoet. Voortzetting van het huidige beleid bij het aantrekken van langlopende leningen (gespreide aflossingsverplichtingen in de tijd) zorgt er voor dat ook in de toekomst aan deze norm wordt voldaan.

Ontwikkeling rente en financieringsbehoefte

Vanaf het eind van 2011 zijn de tarieven voor kortlopende geldleningen flink gedaald van bijna 1,5% naar 0,1% in 2012 en 2013 en halverwege 2014 +/- 0,3%. Op het moment van schrijven van deze paragraaf zijn de tarieven zelfs nihil. Dit maakt dat het aantrekken van kortlopende geldleningen om te voorzien in de financieringsbehoefte bijzonder voordelig is.

Het tarief voor vaste geldleningen met een looptijd van 10 jaar en een lineaire aflossing kende in het tweede kwartaal van 2011 een piek van bijna 4% waarna een geleidelijke daling inzette tot rond de 2% in 2012 en 2013. In 2014 daalden de tarieven verder met als laagste notering 0,56% in april 2015. Op dit moment schommelen de tarieven net onder de 1,0%. Om de economische bedrijvigheid te stimuleren is de verwachting dat de Europese Centrale Bank een ruim monetair beleid zal blijven voeren, dat wil zeggen een beleid dat zorgt dat financieringen zo eenvoudig en voordelig mogelijk kunnen worden verstrekt. Dat probeert de ECB te bereiken door een stabiele rente op laag niveau te realiseren. Momenteel zijn er tekenen van een doorzettend economisch herstel. Verwacht wordt dat hierdoor de lange rentetarieven wat gaan oplopen.

De afgelopen jaren heeft de gemeente steeds te maken gehad met tekorten op de lopende rekening. Dit heeft er toe geleid dat de vaste schuld van de gemeente is toegenomen. Alhoewel elk jaar de nodige aflossingen op de vaste schuld plaatsvinden compenseerde dit al een aantal jaren niet de stijging door nieuwe leningen. Vanaf 2008 is de netto schuld van de gemeente daardoor elk jaar verder toegenomen. Omdat de tarieven voor geldleningen laag zijn drukt dit niet onevenredig zwaar op de exploitatie, maar bij rentestijgingen zullen nieuwe leningen uiteraard wel meer beslag op middelen leggen.

Het college streeft daarom naar een meer evenwichtige uitgaven- en inkomstenstroom, om de stijging van de schuld te beperken of zelfs om te keren. De afgelopen jaren is het percentage van de netto schuld steeds toegenomen. Deze ontwikkeling wil het college stopzetten en ombuigen.

Voor zover financieringstekorten ontstaan door investeringen, aflossingen of de exploitatie worden deze tekorten zoveel mogelijk met kortlopende leningen aangezuiverd, vanwege de al genoemde lage tarieven voor deze financieringsvormen. Leidt dit er toe dat de kasgeldlimiet langer dan twee kwartalen achtereen wordt overschreden of in geval van ontwikkelingen op het gebied van de tarieven voor langlopende geldleningen, dan zetten we deze kortlopende schulden om naar een vaste schuld.

Rentepercentages

In het door de gemeenteraad vastgestelde financieel beleidsdocument is bepaald dat in deze paragraaf de raad geïnformeerd wordt over de te hanteren rentepercentages voor lang geld en eigen financieringsmiddelen. Voor 2016 gaan we uit van de volgende percentages:

- rente op langlopende financieringen 3,0%
- rente over eigen financieringsmiddelen 3,0%

Overzicht totale leningenportefeuille

De omvang en samenstelling van de leningenportefeuille van de gemeente wordt in onderstaande tabel weergegeven. Dit zijn alle langlopende leningen die de gemeente heeft aangetrokken. Een deel daarvan heeft de gemeente doorgeleend aan WoonFriesland, waarvan de gemeente de rente- en aflossingsbetalingen terug ontvangt. Volgens het huidige beleid verstrekt de gemeente geen geldleningen meer aan woningbouwinstellingen, maar wordt hun eigen invulling van de financieringsbehoefte ondersteund via het verstrekken van directe of indirecte garanties. De leningenportefeuille ten behoeve WoonFriesland zal daardoor in 2030 wegens algehele aflossing zijn vervallen.

Opgenomen leningen (x € 1 miljoen)	Stand 1-1 2016	Nieuwe leningen	Aflossingen	Stand 31-12-2016
Gemeente Achtkarspelen	38,9	p.m.	6,1	32,8
- waarvan doorgeleend aan WoonFriesland	7,6		2,2	5,4
Netto gemeente Achtkarspelen	31,3		3,9	27,4

Bedrijfsvoering

In programma overhead?

HRM

De ambitie en visie van de dragende organisaties Tytsjerksteradiel en Achtkarspelen en de gezamenlijke werkmaatschappij 8KTD is leidend voor het toekomstige HRM-beleid. In 2015 is hier bij de plaatsing van het (ver)nieuwde HRM Team de eerste stap en voor 2016 en volgende jaren betekent dit:

Medewerker en organisatie

Binnen alle drie de organisaties gaan we ervoor om ieders talenten te herkennen en te erkennen en is er de mogelijkheid om tot ontwikkeling te komen. Talentmanagement is "het sturen op beschikbaarheid en de ontwikkeling bij medewerkers van specifieke eigenschappen, kennis en vaardigheden die nu en in de toekomst nodig zijn om de gewenste resultaten van de organisatie te kunnen realiseren". Talentmanagement richt zich op iedereen, want het is resultaat van teamwork over de grenzen van teams en eenheden heen.

Eigen verantwoordelijkheid

In een lerende organisatie met een professionele cultuur nemen medewerkers nadrukkelijk eigen verantwoordelijkheid. Eigen verantwoordelijkheid om bij te dragen aan concrete resultaten en daarbij aan de eigen ontwikkeling. Iedereen neemt qua professionaliteit de verantwoordelijkheid om bij te blijven in de tijd waar de ontwikkelingen binnen de organisatie en het vakgebied soms razendsnel gaan.

Strategische PersoneelsPlanning (SPP)

Om invulling te kunnen geven aan duurzame inzetbaarheid is het nodig tijdig inzicht te krijgen op kwetsbare posities in de organisatie. Welke kennis is nodig over x jaar en hoe gaan we die verwerven, zowel organisatiebreed als in de teams. SPP combineert informatie uit het personeelsinformatiesysteem (verloopcijfers) met inzichten van het management over ontwikkelingen op het aandachtsgebied en organisatiebrede ontwikkelingen.

Opleiden

Om invulling te kunnen geven aan talentmanagement en duurzame inzetbaarheid zijn goede opleidingsfaciliteiten in brede zin van groot belang.

Medezeggenschap

Het GGO en de gezamenlijke OR zijn gesprekspartner van de bestuurder in de ontwikkeling van het beleid; denkt mee, geeft feedback en komt met initiatieven. Daarnaast organiseert de OR een effectieve verbinding met het personeel om gefundeerd de belangen van het personeel te kunnen behartigen.

De basis op orde

De transactionele HRM taken (personeelsbeheer, salarisadministratie, dossierbeheer, (wettelijke) verplichtingen, etc.) moeten van kwalitatief hoog niveau zijn.

Het is ook van belang dat de aansluiting met de financiële administratie klopt en dat er managementinformatie beschikbaar is. Hiermee wordt onder andere het fundament onder SPP gelegd. Als de basis niet op orde is, zal het team HRM zijn rol als bedrijfspartner en sparringpartner van het leidinggevend kader onvoldoende kunnen waarmaken.

Employee- en management- selfservice (E-HRM)

Medewerkers hebben de beschikking over en beheren hun eigen personele gegevens en regelen zoveel mogelijk hun eigen zaken. Op de persoonlijke site kan men het eigen digitale personeelsdossier inzien, loopbaanverkenningen doen, jaargesprekken (gesprekken in de werkbegeleidingscyclus) voorbereiden en diverse acties zelf inzetten (zoals reisdeclaraties e.a.). Ook het management handelt vanuit de integrale verantwoordelijkheid veel personele zaken (verzuim, mutaties, in-uitdienst etc.) zelf af.

In de ultieme flexibele organisatie zal ook HRM zichzelf opnieuw moeten uitvinden, en continu haar toegevoegde waarde, voorbij personeelszaken en P&O, zichtbaar maken. Traditionele HR-processen (performance management, werving & selectie, beloningsbeleid) zullen meer en meer door de organisatie zelf worden georganiseerd. HRM zal haar meerwaarde moeten leveren als het gaat om de manier waarop de organisatie werkt. En ook op de weg naar een meer flexibele organisatie kan HRM daarmee een cruciale rol spelen, met kernvragen als "hoe spelen we in op de dynamiek van de arbeidsmarkt?", "hoe krijgen we talent binnen en behouden we onze toppers?", "hoe stimuleren we flexibiliteit?", "hoe geven we invulling aan eigen verantwoordelijkheid en hoe ontwikkelen we het benodigde leiderschap?", "hoe verankeren we de gewenste manier van werken in onze cultuur en maken we dit expliciet in alles wat we doen?" en "hoe zorgen we voor de eerste echte stap?".

Planning en Control

Bij de samenstelling van de programmabegroting zijn de uitgangspunten in het coalitieakkoord vertaald in een groot aantal projecten. Elk jaar zal in de programmabegroting de voortgang worden beschreven totdat de doelstellingen zijn bereikt.

Aanpassing vorm en indeling programmabegroting 2016

In de programmabegroting 2016 is hiermee gekozen voor een drietal algemene maatschappelijke effecten uit het coalitieakkoord. Als afgeleide hiervan worden de thema's in de programma's uitgewerkt. Nieuw is ook de keuze van een Fryske quote per programma wat de algemene doelstelling per programma weergeeft. Concreet worden de doelstellingen voor de komende periode beschreven. Hiermee wordt elk jaar gewerkt aan een meer transparante en overzichtelijke begroting die voldoende sturingsmogelijkheden kent.

Met het gezamenlijk maken van de begroting gedurende de "Week van de programmabegroting" wordt bereikt dat de programma's goed op elkaar zijn afgestemd. Met de uitwisseling en beoordeling van elkaars programma's tijdens de zogenaamde snelkookpansessie worden de programma's beter leesbaar en doorzichtig voor het brede publiek.

Voor de overige producten van de planning en control cyclus wordt een zelfde procedure toegepast.

Ook in het begrotingsjaar 2016 ontkomen we er niet aan de nodige ombuigingen te treffen. Deze begroting moet voldoende mogelijkheden bieden afgewogen keuzes te maken.

Een omschrijving van de gemeentelijke taken per programma en het hierbij stellen van de nodige prioriteiten is noodzakelijk om een begroting samen te stellen die voor de komende periode makkelijker kan worden aangepast. Een duidelijke visie waar de gemeente op wil koersen en sturen is hierbij van belang.

Basisregistraties

De gemeente heeft een wettelijke taak als bronhouder van diverse basisregistraties. Denk bijvoorbeeld aan persoonsgegevens, adressen, gebouwen, topografie, Wet Onroerende Zaken enz. Deze gegevens worden centraal opgeslagen en beheerd door de gemeente en gebruikt voor diverse dienstverleningsprocessen, door de gemeente zelf, maar ook door externe afnemers (bijv. makelaars en notarissen).

De basisregistraties voor Adressen, Gebouwen en Personen zijn operationeel en onderling gekoppeld. In 2015 wordt de Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT) ingevoerd door het databestand (een kaart van de gemeente) te laten opnemen in een landelijk dataportaal, de landelijke voorziening voor de BGT. Iedereen die deze gegevens wil gebruiken kan de gegevens via dit landelijke portaal ophalen. Met het aanbieden aan de landelijke voorziening is de initiële bouwphase van de BGT afgerond en start de beheerfase. De beheerorganisatie is deels al vormgegeven tijdens de opbouw van de BGT, en zal verder worden ingeregeld en afgestemd met onder andere bedrijfsonderdelen DYM en Beheer in 2016. In 2016 wordt ook de aansluiting van de WOZ op de landelijke voorziening LV-WOZ gerealiseerd, en de (voorbereiding van-) de modernisering van het GBA (persoonsgegevens).

Automatisering en Informatiebeveiliging

De beveiliging van gemeentelijke ICT systemen en informatie is een eigen verantwoordelijkheid van gemeenten. De landelijke overheid heeft besloten dat gemeenten jaarlijks moeten aantonen dat zij voldoen aan diverse veiligheid voorschriften. Dit moet aan de hand van onafhankelijke audits worden aangetoond. Dit betekent dat informatiebeveiliging een hogere prioriteit moet krijgen binnen onze bedrijfsvoering.

Daarnaast wordt in het kader van de samenwerking met Tytsjerksteradiel hard gewerkt aan de harmonisatie van de ICT-infrastructuur en het applicatielandschap. De aanbestedingen daarvoor zijn uitgevoerd en in 2015 en (een deel van) 2016 zal hard gewerkt worden aan de diverse implementaties. De digitale infrastructuur waar we aan bouwen moet de digitalisering en verdere professionalisering van de bedrijfsvoering mogelijk gaan maken. Belangrijke thema's daarbij zijn onder meer de voortschrijdende digitalisering, de invoering van Zaakgericht werken, Informatiebeveiliging en privacy wet- en regelgeving.

Archief / DIV

De inrichting en uitvoering van informatie en archief is onder andere gebaseerd op de archiefwet, maar wordt in toenemende mate gedigitaliseerd. De gemeente zorgt voor de tijdige invoering en het beheer van voorzieningen die daarvoor noodzakelijk zijn. Concrete activiteiten waar in 2016 aan gewerkt wordt liggen op het gebied van digitalisering van werkprocessen, verder uitbouwen van zaakgericht werken en de digitalisering van het postkanaal.

Verbonden partijen

Bij de realisatie van beleidvoornemens is het vaak noodzakelijk bepaalde relaties met derden aan te gaan. In een aantal gevallen zijn dergelijke relaties uitgegroeid tot een zodanige vorm dat de gemeente zeggenschap en financiële belangen in die derde partij heeft gekregen. In dat geval is er sprake van een zogenaamde verbonden partij.

Verbindingen met derde partijen zijn een manier om een bepaalde publieke taak uit te voeren. Het doel van deze paragraaf is om de gemeenteraad en burgers inzicht te geven in beleidsmatige en financiële betrokkenheid van de gemeente Achtkarspelen inzake door derden uit te voeren processen waarvoor de gemeente verantwoordelijk is.

Wat is een verbonden partij

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft.

Van een bestuurlijk belang is sprake als de gemeente zeggenschap kan uitoefenen via een bestuurszetel, dan wel via stemrecht.

Van een financieel belang is sprake wanneer aan de verbonden partij een bedrag ter beschikking is gesteld, dat niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat. Ook is sprake van een financieel belang wanneer een zekerheid is gegeven, waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

In deze paragraaf worden ook instellingen meegenomen die van onze gemeente een subsidie ontvangen, en waar een bestuurder of ambtenaar namens de gemeente zitting heeft in het bestuur van die instelling.

In deze begroting wordt waar mogelijk een beeld gegeven van de door de betrokken instellingen in hun begrotingen geschetste financiële situaties, en de eventuele gevolgen daarvan voor onze gemeente.

Mocht het feit zich voordoen dat een gemeenschappelijke regeling:

- een negatief eigen vermogen heeft, of;
- niet heeft voldaan aan een vooraf afgesproken minimum eigen vermogen (bijstortverplichting);

dan wordt een voorstel gedaan – bij toelichting – over de door de gemeente Achtkarspelen te treffen voorziening voor haar bijdrage hierin.

Overzicht verbonden partijen (VP)

De gemeente Achtkarspelen had in 2014 met de volgende verbonden partijen een relatie:

REGULIERE GEMEENSCHAPPELIJKE REGELINGEN

1.

Naam en vestigingsplaats VP	Veiligheidsregio Fryslân te Leeuwarden
Visie op de VP in relatie tot de realisatie van de doelstellingen in de begroting	De veiligheidsregio helpt de kwaliteit, continuïteit en effectiviteit van de hulpverleningsorganisaties te vergroten.
Beleidsvoornemen inzake de VP	Uitvoering wettelijke taken
Welk openbaar belang wordt door de VP behartigd ?	Met het uitvoeren van de taken worden de kansen op een goede gezondheid en veiligheid vergroot.
Belang van de gemeente in VP	01-01-16: € gemeente heeft geen financieel belang in de 31-12-16: € veiligheidsregio.
Verwachte omvang eigen vermogen VP	01-01-16: € n.n.b. 31-12-16: € n.n.b.
Verwachte omvang vreemd vermogen	01-01-16: € n.n.b. 31-12-16: € n.n.b.
Verwacht financieel resultaat 2016	€ 1.940.000 bijdrage in het nadelig saldo.
Toelichting	Gemeente verleent een bijdrage in het nadelig saldo van de veiligheidsregio voor brandweer, veiligheid en gezondheid.

2.

Naam en vestigingsplaats VP	Sociale Werkvoorziening Fryslân (incl. Caparis NV) te Drachten
Visie op de VP in relatie tot de realisatie van de doelstellingen in de begroting	De eerste stappen van herstructurering van Caparis zijn in gang gezet.
Beleidsvoornemen inzake de VP	Ja, zie visie.
Welk openbaar belang wordt door de VP behartigd?	Zoveel mogelijk mensen die voor de Wsw geïndiceerd zijn, op een zorgvuldige wijze werk te bieden en doelgericht te werken aan de ontwikkeling van deze mensen in hun arbeidssituatie.
Belang van de gemeente in VP	01-01-16: aandelenkapitaal 10,1% (Caparis NV) 31-12-16: aandelenkapitaal 10,1% (Caparis NV) 01-01-16: SE percentage 8,9% (SW Fryslân) 31-12-16: SE percentage 8,9% (SW Fryslân)
Verwachte omvang eigen vermogen VP	01-01-16: € n.n.b. 31-12-16: € n.n.b.
Verwachte omvang vreemd vermogen	01-01-16: € n.n.b. 31-12-16: € n.n.b.
Verwacht financieel resultaat 2016	€ n.n.b. (Caparis NV) € 0,00 (SW Fryslân)
Toelichting	Caparis NV: De begroting 2016 van Caparis NV wordt per jaareinde vastgesteld door de AvA en is dus bij het opstellen van deze begroting nog niet beschikbaar. GR Fryslân: Het verschil in loonkosten en subsidie wordt de komende jaren groter; de loonkosten nemen toe en de subsidie per SE wordt jaarlijks met € 600,-- verlaagd. Dit subsidieresultaat wordt in 2016 door de gemeenten die aangesloten zijn bij de GR betaald. Dit verklaart het begrote financiële resultaat van € 0,00 van GR Fryslân.

3.

Naam en vestigingsplaats VP	Omrin (Afvalsturing Friesland + Fryslân Milieu) te Leeuwarden
Visie op de VP in relatie tot de realisatie van de doelstellingen in de begroting	Omrin is een toonaangevende publieke partij actief in de gehele afvalketen van inzameling tot en met verwerking, inclusief advisering en afzet van deelstromen en het beheer van de openbare ruimte. Hierbij zijn duurzaamheid en zo laag mogelijke maatschappelijke kosten leidende principes. Omrin is van en voor de overheid; commerciële activiteiten dienen ter ondersteuning van publieke taken".
Beleidsvoornemen inzake de VP	De visie is vertaald in de volgende missie: Omrin wil toonaangevend zijn in inzameling, terugwinning van grondstoffen en productie van duurzame energie."
Welk openbaar belang wordt door de VP behartigd ?	Inzameling en verwerking van afval
Belang van de gemeente in VP	01-01-16: 4% (Afvalsturing Friesland) 31-12-16: 4% 01-01-16: 7% (Fryslân Milieu) 31-12-16: 7%
Verwachte omvang eigen vermogen VP	01-01-16: €42.849.000 (Afvalsturing Friesland) 31-12-16: €44.593.000 01-01-16: €6.189.000 (Fryslân Milieu) 31-12-16: €6.582.000
Verwachte omvang vreemd vermogen	01-01-16: €143.293.000 (Afvalsturing Friesland) 31-12-16: €136.320.000 01-01-16: € 9.244.000 (Fryslân Milieu) 31-12-16: € 9.244.000
Verwacht financieel resultaat 2016	€ 1.839.000 (Afvalsturing Friesland) € 854.000 (Fryslân Milieu)
Toelichting	

4.

Naam en vestigingsplaats VP	Servicebureau De Friese Wouden te Drachten
Visie op de VP in relatie tot de realisatie van de doelstellingen in de begroting	De Gemeenschappelijke regeling voor deze VP is per 1-1-2014 beëindigd. De definitieve eindafrekening vindt eind 2015 plaats.
Beleidsvoornemen inzake de VP	Door samenvoeging met de GR Fumo is het beleidsvoornemen gerealiseerd. De structurele kosten zijn toegevoegd aan de begrotingspost voor de bekostiging van de FUMO
Welk openbaar belang wordt door de VP behartigd ?	Opheffing van de GR
Belang van de gemeente in VP	01-01-16:

	31-12-16: (verwacht)
Verwachte omvang eigen vermogen VP	01-01-16: € 31-12-16: €
Verwachte omvang vreemd vermogen	01-01-16: € 31-12-16: €
Verwacht financieel resultaat 2016	€
Toelichting	Het eindsaldo wordt per deelnemer berekend en uitgekeerd.

5.

Naam en vestigingplaats VP	Welstandscommissie Hûs en Hiem te Leeuwarden
Visie op de VP in relatie tot de realisatie van de doelstellingen in de begroting	De VP behartigd het gemeentelijk belang op het gebied van bouwkunstige, stedenbouwkundige en landschappelijke schoonheid in onze gemeente. De bekostiging wordt opgebracht door de aanvragers van het onderdeel bouwen en is t.a.v. de begroting kostennutraal.
Beleidsvoornemen inzake de VP	Doelstelling van de GR is het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van bouwkundige en landschappelijke schoonheid in de provincie Fryslân en daarnaast de advisering inzake monumentenzorg.
Welk openbaar belang wordt door de VP behartigd ?	Het in stand houden van een onafhankelijk orgaan voor welstandstoezicht.
Belang van de gemeente in VP	01-01-16: nihil 31-12-16: nihil (verwacht)
Verwachte omvang eigen vermogen VP	01-01-16: €137.685 31-12-16: €200.000
Verwachte omvang vreemd vermogen	01-01-16: € 31-12-16: €
Verwacht financieel resultaat 2016	Dit is een vestzak-broekzak verhaal. De kosten voor Hûs en Hiem worden via de leges verhaald op de aanvrager van de Omgevingsvergunning.
Toelichting	De komst van de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (WABO) en het verminderen van de werkzaamheden door de economische crisis heeft Hûs en Hiem in 2010 doen besluiten de personele bezetting van de welstandscommissie in te krimpen. Als het werk, vooral het aantal bouw gerelateerde werkzaamheden, nog veel verder terug loopt en er door de recessie nog minder andere opdrachten binnen komen, heeft dat zijn weerslag op de inkomsten. Daar komt bij dat deelnemende gemeenten door wijzigingen in hun welstandsnota meer zaken zelf gaan doen. Hierdoor en door gebieden welstandsvrij te verklaren, loopt Hûs en Hiem veel werk mis. Volgens plan van aanpak is en wordt afscheid genomen van de vaste adviseurs en worden mensen ingehuurd gerelateerd aan de hoeveelheid werk.

6.

Naam en vestigingplaats VP	NV Bank Nederlandse Gemeenten te Den Haag
Visie op de VP in relatie tot de realisatie van de doelstellingen in de begroting	De BNG is een bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang en is een betrouwbare en solide dienstverlener. De deelname in het aandelenkapitaal zien wij als een duurzame belegging.
Beleidsvoornemen inzake de VP	De gemeente neemt deel in het aandelenkapitaal en is bij de bank aangesloten voor het betalingsverkeer. Er zijn geen voornemens dit te veranderen.
Welk openbaar belang wordt door de VP behartigd ?	De BNG draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat, alsmede het door de statuten beperkte werkterrein van de bank, bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is. De BNG bundelt de uiteenlopende vraag van klanten tot een beroep op de financiële markten dat aansluit op de behoefte van beleggers wat betreft volume, liquiditeit en looptijd. Door de combinatie van beide elementen heeft de bank een uitstekende toegang tot financieringsmiddelen tegen zeer scherpe prijzen, die weer worden doorgegeven aan decentrale overheden en aan instellingen voor het maatschappelijk belang. Dat leidt voor de burger uiteindelijk tot lagere kosten van voorzieningen.
Belang van de gemeente in VP	01-01-16: € 219.277 31-12-16: € 219.277
Verwachte omvang eigen vermogen VP	01-01-16: € 3.430 miljoen 31-12-16: € 3.582 miljoen
Verwachte omvang vreemd vermogen	01-01-16: € 127.721 miljoen

	31-12-16: € 149.891 miljoen
Verwacht financieel resultaat 2016	€ 126 miljoen
Toelichting	De BNG heeft aangegeven geen financiële informatie voor toekomstige jaren te kunnen geven. Bovenstaande bedragen zijn gebaseerd op de jaarstukken 2014. De gemeente ontvangt circa € 100.000 aan dividend.

7.

Naam en vestigingsplaats VP	Eneco te Rotterdam
Visie op de VP in relatie tot de realisatie van de doelstellingen in de begroting	De gemeente heeft een aandelenpakket in Eneco. De verhouding tot het aandelenbezit in het totale eigen vermogen is onze zeggenschap gering. Wel wordt er jaarlijks een behoorlijk rendement op de belegging behaald. De nettowinst wordt voor de helft uitgekeerd aan de aandeelhouders. Het jaarlijks dividend geeft hiermee een behoorlijke structurele bate op de begroting.
Beleidsvoornemen inzake de VP	Eneco wil het gasleidingnetwerk in Noordoost Fryslân afstoten. Voor de gemeente een belangrijke keuze omtrent het aandelenpakket. De aandelen behouden, verkopen of omruilen voor nieuwe aandelen door de overnemende netwerkbeheerder.
Welk openbaar belang wordt door de VP behartigd ?	Energieleverancier.
Belang van de gemeente in VP	01-01-16: 9474 aandelen nominaal € 947.400 31-12-16: 9474 aandelen nominaal € 947.400
Verwachte omvang eigen vermogen VP	01-01-16: € 5.280 miljoen 31-12-16: € 5.280 miljoen
Verwachte omvang vreemd vermogen	01-01-16: € 4.170 miljoen 31-12-16: € 4.170 miljoen
Verwacht financieel resultaat 2016	€ 187 miljoen voor aandeelhouders
Toelichting	De gemeente ontvangt ca. € 200.000 dividend per jaar.

8.

Naam en vestigingsplaats VP	FUMO (Fryske Utfieringsorganisaasje Miljeu en Omjouwing) te Grou
Visie op de VP in relatie tot de realisatie van de doelstellingen in de begroting	De ambitie van de FUMO is een bijdrage te leveren aan een goede werk- en leefomgeving in Fryslân. De FUMO is een robuuste uitvoeringsorganisatie en zet zich optimaal in om efficiënt en klantgericht te werken aan het leveren van kwalitatief hoogwaardige producten en diensten. De FUMO is een kennisintensieve dienstverlener die haar deelnemers ontzorgt bij de uitvoering van taken op het gebied van milieu en (leef)omgeving tegen een goede prijs-kwaliteitverhouding. Kennis en kunde worden ingezet om een gezonde en veilige leefomgeving in Fryslân te bevorderen en waar het kan veilig te stellen. Daarmee levert FUMO een bijdrage aan een gezonde en veilige leefomgeving.
Beleidsvoornemen inzake de VP	Deze ambitie past ook bij de taak die aan de FUMO is opgedragen om conform de geldende kwaliteitscriteria taken uit te voeren met betrekking tot het verlenen van vergunningen, het houden van toezicht, het handhaven en geven van specialistisch advies op het gebied van het omgevingsrecht. De FUMO werkt daartoe nauw samen met haar deelnemers en de partners in de VTH-keten.
Welk openbaar belang wordt door de VP behartigd ?	De FUMO voert de door de gemeente opgedragen taken uit cf. de dienstverleningsovereenkomst die door beide partijen is overeen gekomen. Efficiëntie en klantgericht kwaliteit leveren staan daarbij voorop.
Belang van de gemeente in VP	01-01-16: € nihil 31-12-16: € nihil (verwacht)
Verwachte omvang eigen vermogen VP	01-01-16: € nihil 31-12-16: € nihil
Verwachte omvang vreemd vermogen	01-01-16: € geen 31-12-16: € geen
Verwacht financieel resultaat 2016	€ -
Toelichting	De FUMO is een uitvoeringsorganisatie waarin alle Friese gemeenten, de provincie Fryslân en Wetterskip Fryslân samenwerken. Deze uitvoeringsdienst is op 1-1-2014 operationeel gegaan. De juridische basis is de GR regeling Fryske Utfieringsorganisaasje Miljeu en Omjouwing. Onze gemeente is in het AB vertegenwoordigd. Er zijn alleen verplichte taken, het zogenaamde basistakenpakket, ingebracht. De bekostiging loopt voor 2016 terug met € 11.882,- is 6%.

“LICHTE” GEMEENSCHAPPELIJKE REGELINGEN OP BASIS VAN EEN DIENSTVERLENINGSOVEREENKOMST

9.

Naam en vestigingplaats VP	Samenwerking Achtkarspelen-Kollumerland c.a. te Buitenpost
Visie op de VP in relatie tot de realisatie van de doelstellingen in de begroting	Met het uitvoeren van Schulddienstverlening willen beide gemeenten de participatie bevorderen en maatschappelijke kosten beperken. We bieden met integrale schuldhelpverlening de noodzakelijke ondersteuning op het gebied van preventie, schuldregelingen en nazorg om het voor de klant maximaal haalbare aan financiële zelfredzaamheid te bereiken. Hiermee wordt een substantiële bijdrage aan armoedebestrijding gegeven.
Beleidsvoornemen inzake de VP	Het voornemen is ook in 2016 op de gebruikelijke wijze door te blijven gaan.
Welk openbaar belang wordt door de VP behartigd ?	Schulddienstverlening, inclusief budgetbeheer en nazorg, is een belangrijk instrument voor armoedebestrijding en het voorkomen dat burgers door schulden buiten de maatschappij vallen.
Belang van de gemeente in VP	01-01-16: € n.v.t. 31-12-16: € n.v.t.
Verwachte omvang eigen vermogen VP	01-01-16: € n.v.t. 31-12-16: € n.v.t.
Verwachte omvang vreemd vermogen	01-01-16: € n.v.t. 31-12-16: € n.v.t.
Verwacht financieel resultaat 2016	€ n.v.t.
Toelichting	De gezamenlijke kosten voor deze samenwerking worden op basis van de met elkaar afgesloten dienstverleningsovereenkomst verdeeld.

10.

Naam en vestigingplaats VP	Werkmaatschappij Achtkarspelen-Tytsjerksteradiel te Buitenpost en Burgum
Visie op de VP in relatie tot de realisatie van de doelstellingen in de begroting	2016 is het oprichtingsjaar van de werkmaatschappij. Daarin gaan de samenwerkingsverbanden KCC, W&I en Handhaving op. Door een gezamenlijke werkmaatschappij te vormen beogen we de stevige bezuinigingsdoelstelling waar onze gemeente voor staat te kunnen realiseren met behoud van de gewenste kwaliteit van dienstverlening
Beleidsvoornemen inzake de VP	In de begroting en het organisatieplan zijn de doelstellingen van de werkmaatschappij geformuleerd. De vier K's zijn richtinggevend: kwaliteit, klanttevredenheid, kwetsbaarheid, kostenbewust.
Welk openbaar belang wordt door de VP behartigd ?	Het gezamenlijk met Tytsjerksteradiel uitvoeren van taken op het terrein van dienstverlening en bedrijfsvoering leidt tot behoud van de kwaliteit van de dienstverlening aan onze inwoners, ondanks het terugbrengen van de kosten.
Belang van de gemeente in VP	01-01-16: € n.v.t. 31-12-16: € n.v.t.
Verwachte omvang eigen vermogen VP	01-01-16: € geen eigen vermogen 31-12-16: €
Verwachte omvang vreemd vermogen	01-01-16: € geen vreemd vermogen 31-12-16: €
Verwacht financieel resultaat 2016	Dekking saldo door een bijdrage van de dragende organisaties.
Toelichting	

ORGANISATIES DIE EEN GEMEENTELIJKE SUBSIDIE ONTVANGEN EN WAAR NAMENS DE GEMEENTE EEN BESTUURDER/AMBTENAAR IN HET BESTUUR ZETELT

11.

Naam en vestigingplaats VP	Stichting Simke Kloostermanliën te Twijzel
Visie op de VP in relatie tot de realisatie van de doelstellingen in de begroting	De uitreiking van de Simke Kloostermanprijs levert een bijdrage aan de doelstelling 'meer actieve en passieve cultuurparticipatie'
Beleidsvoornemen inzake de VP	-
Welk openbaar belang wordt door de VP behartigd ?	De uitreiking van de Simke Kloostermanprijs (prijs voor Friestalige jeugdliteratuur) levert een bijdrage aan de doelstelling van het gemeentelijk Fries taalbeleid: het behoud en versterken van de Friese taal.
Belang van de gemeente in VP	-
Verwachte omvang eigen vermogen VP	n.v.t.
Verwachte omvang vreemd vermogen	n.v.t.
Verwacht financieel resultaat 2016	
Toelichting	In de statuten van het Simke Kloostermanliën staat vermeld dat de burgemeester van de gemeente Achtkarspelen lid is van het bestuur van deze stichting. De Simke Kloostermanprijs is een driejaarlijkse prijs; subsidiebedrag: € 1.000

12.

Naam en vestigingplaats VP	Stichting Markant Friesland te Buitenpost
Visie op de VP in relatie tot de realisatie van de doelstellingen in de begroting	De activiteiten van Markant Friesland leveren een bijdrage aan de doelstelling 'meer actieve en passieve cultuurparticipatie'.
Beleidsvoornemen inzake de VP	De gemeenten gaan in overleg met MF over subsidiemogelijkheden na 2016.
Welk openbaar belang wordt door de VP behartigd ?	Met het aanstellen van een coördinator wordt de kwaliteit van en de samenwerking tussen de musea in Noordoost Fryslân vergroot, met als beoogd effect toename van recreatie en toerisme.
Belang van de gemeente in VP	-
Verwachte omvang eigen vermogen VP	n.v.t.
Verwachte omvang vreemd vermogen	n.v.t.
Verwacht financieel resultaat 2016	
Toelichting	De directeur van De Kruidhof is secretaris van Stichting Markant Friesland. De stichting ontvangt gedurende de periode 2013 t/m 2016 jaarlijks € 4.250 van Achtkarspelen voor het aanstellen van een coördinator. De zes gemeenten in Noordoost Fryslân verstrekken jaarlijks eenzelfde subsidiebedrag.

Grondbeleid

Op grond van wettelijke voorschriften moet in de beleidsbegroting het grondbeleid in een aparte paragraaf worden opgenomen, dit met als doel het grondbeleid transparant te maken zodat de raad zijn kaderstellende en controlerende rol kan vervullen.

Visie op grondbeleid en de uitvoeringswijze

In het gemeentelijk grondbedrijf worden gronden beheerd, die door bestemmingsplan-procedures en besluitvorming zijn aangewezen voor woningbouwdoeleinden en/of bedrijfsmatige/industriële doeleinden (gronden in exploitatie). Daarnaast zijn er als gevolg van marktwerking (projectontwikkeling) ook gronden in het grondbedrijf opgenomen waarvoor nog een ruimtelijke (bestemmingsplan)procedure doorlopen moet worden (ruwe gronden), maar die wel door middel van besluitvorming zijn aangewezen voor de hiervoor genoemde doeleinden.

Als onderdeel van de Algemene Dienst opereert en functioneert het grondbedrijf op een zelfstandige wijze. Zowel de kosten als de opbrengsten worden binnen het grondbedrijf verantwoord en komen tot uitdrukking in een verlies- en winstrekening. In de berekening van de opbrengsten wordt geen rekening gehouden met inflatie. Er wordt wel rekening gehouden met een afdracht van 2,59% rente op de boekwaarde aan de Algemene Dienst.

Conform de besluiten van de gemeenteraad zijn op diverse locaties binnen de gemeente gronden in exploitatie. Op basis van het woonplan en de beschikbare woningbouwcontingenten vindt hierbij uitgifte van bouwrijpe kavels plaats. In de afgelopen periode is bij herhaling aandacht gevraagd voor demografische ontwikkelingen, welke tot vertraging en aanpassingen kunnen leiden. Voor het gemeentelijk grondbedrijf geldt dat de te behalen "winst" het verhogen van kwaliteit van leefomgeving en leefbaarheid is.

Op 11 december 2008 heeft de gemeenteraad een nota grondbeleid vastgesteld. Deze nota is, ondanks de gewijzigde marktomstandigheden, nog steeds toepasbaar. Door het college wordt invulling gegeven aan het in deze nota vastgestelde beleid. De belangrijkste consequenties uit de nota grondbeleid zijn:

- De keuze voor het voeren van een actief grondbeleid
- Het college van burgemeester en wethouders is een budget tot € 1.000.000 (ex btw) gegeven voor het doen van strategische (vastgoed) aankopen, onder de voorwaarde van verantwoording achter af
- Winstuitname op basis van de voorschriften van de BBV.
-

BBV

Het BBV heeft invloed op de administratie van het grondbedrijf. In 2015 is een wijziging van de BBV per 1/1/2016 aangekondigd. In de vernieuwde BBV worden drie voor het grondbedrijf belangrijke wijzigingen doorgevoerd namelijk;

Voor bouwgronden in exploitatie (BIE)

- 10-jaarstermijn. Dit is een richttermijn van 10 jaar voor de maximale duur van grondexploitaties, met als doel het beperken van onzekerheden ten aanzien van haalbaarheid.
 - Alle lopende exploitaties in het grondbedrijf van Achtkarspelen hebben een (resterende) looptijd van minder dan 10 jaar, zodat deze aanpassing geen directe invloed heeft.
- Kostentoerekening. De kostentoerekening aan complexen moet voortaan overeenkomen mogelijkheden voor kostenverhaal zoals benoemd in de Wro/Bro.
 - De kostentoerekening zoals de gemeente Achtkarspelen die hanteert komt overeen met de mogelijkheden in de Wro/Bro. Het grondexploitatiemodel dat wordt gehanteerd is op deze mogelijkheden gebaseerd.

- Rentetoerekening en disconteringsvoet. De rente die wordt toegerekend aan grondexploitatie moet worden gebaseerd op de werkelijke rente over het vreemd vermogen. Met als doel eenduidige toerekening van rente aan BIE door gemeenten en aansluiting op fiscale toerekeningsmogelijkheden, waardoor administratieve lasten zoveel mogelijk worden beperkt.
- De rentetoerekening die op dit moment wordt gehanteerd is het algemene rekenrentepercentage. Dit ligt iets hoger dan de werkelijke rente. De invloed van deze maatregel op de grondexploitaties zal minimaal zijn.
- De post strategische gronden of NIEGG (niet in exploitatie genomen gronden) wordt afgeschaft. Zolang gronden nog niet kwalificeren als bouwgrond in exploitaties, staan deze op de balans onder de materiële vaste activa (MVA) als 'strategische gronden'. Met als doel het beperken van de ruimte die bestond om gronden in een (te) vroeg stadium als toekomstige exploitatiegrond aan te merken met bijbehorende ruimere waarderingsmogelijkheden. Dit heeft in de afgelopen jaren landelijk tot grote afboekingen heeft geleid.
- Achtkarspelen neemt haar bouwgrondexploitaties op dit moment pas formeel in exploitatie op het moment dat uitvoer van een exploitatie voor wat het bestemmingsplan betreft mogelijk is. De daaraan voorafgaande kosten worden boekhoudkundig gekoppeld aan de boekwaarde van de desbetreffende gronden, zodat deze als geheel als inbrengwaarde in het toekomstige complex kunnen vloeien. Dit mag dus niet langer.
- Het vervallen van de balanspost NIEGG hoeft niet te betekenen dat alle gronden die nu onder deze categorie staan gepresenteerd, 'automatisch' naar de MVA zullen overgaan. Onder de NIEGG staat een veelheid aan verschillende typen gronden. Het is aan de gemeente om af te wegen of en op welk moment deze gronden in aanmerking komen om te worden ontwikkeld en op te nemen in een (actief) grondexploitatieplan.
- Als de besluitvorming door de raad hierover uiterlijk 31 december 2015 is genomen, dan worden deze gronden verantwoord onder de Bouwgronden in Exploitatie (conform de daarvoor geldende waarderingsgrondslagen). Dit betekent overigens wel dat deze grondexploitatieplannen - als aan de desbetreffende criteria wordt voldaan - naar verwachting onderdeel zullen worden van het zogenaamde ondernemersdeel van de gemeente in het kader van de wet Vpb.
- Omgekeerd kan het echter ook zo zijn dat onder de BIE gronden zijn opgenomen, waarvan de ontwikkeling (tijdelijk) is stopgezet. In die gevallen moet de gemeente de afweging maken of deze gronden hieronder gerangschikt moeten blijven (en de besluitvorming daarop aanpassen) of dat deze gronden feitelijk de kwalificatie van strategische grond moeten krijgen en als zodanig verantwoord moeten worden.
- Het college bereidt, over de keuzes die in dit kader voor liggen, een specifiek voorstel voor in de richting van de gemeenteraad.

Marktomstandigheden en Krimp

In 2015 heeft de regio een krimpstatus gekregen, de demografische ramingen die daaraan ten grondslag liggen zijn mede basis geweest voor de structuurvisie, de woonvisie en de woningbouwprogrammering. Een en ander leidt, zoals in de inleiding van deze paragraaf is vermeld, tot een beperkt ontwikkelperspectief voor wat betreft woningbouw en bedrijventerreinen. Desondanks lijkt de markt de eerste voorzichtige tekenen van herstel te tonen. Er ontstaat meer vraag naar kavels en er vinden meer verkopen plaats. Toch is het nog te vroeg om alle seinen weer op groen te zetten. Ook dit jaar is het nodig de winstuitname, of het afsluiten van enkele complexen iets uit te stellen. Bij enkele complexen geldt dat verdere vertraging van de uitgifte tot verliezen zal leiden. Het college doet er veel aan om dit te voorkomen.

Geprognosticeerd resultaat en risico's totale grondexploitatie

De jongste bijstelling van het geprognosticeerde resultaat (september 2015), levert het onderstaande beeld van winstneming in de jaren tot en met 2020:

Complex	2016	2017	2018	2019	2020
Buitenpost Mûnewyk		420.000			
Twijzel de Boppelanden		78.000			
Harkema de Singel					
Surhuisterveen De Lauwers	2.300				
Kootstertille Oastkern			500.000		500.000
Surhuisterveen Kommizebosk					
Totalen	2.300	498.000	500.000	0	500.000

NB

Cijfers met afnemende zekerheid naar de toekomst

Bijlage 1 - Overzicht baten en lasten

	Primitieve begroting 2015			Actuele begroting 2015, stand september			Primitieve begroting 2016		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Programma									
Mienskip	417.855	3.428.987	-3.011.132	623.451	3.575.850	-2.952.399	425.936	3.523.084	-3.097.148
Onderwijs & Jeugdbeleid	174.984	4.137.046	-3.962.062	189.524	4.255.981	-4.066.457	174.987	4.073.080	-3.898.093
Zorg	250.000	16.756.091	-16.506.091	335.000	16.125.473	-15.790.473	335.000	16.498.518	-16.163.518
Werk en Inkomen	12.550.381	23.247.268	-10.696.887	12.550.381	24.056.715	-11.506.334	12.574.710	23.465.216	-10.890.506
Leefomgeving	3.011.384	11.554.191	-8.542.807	5.966.817	13.018.015	-7.051.198	6.147.420	11.910.226	-5.762.806
Ontwikkeling	3.143.071	4.171.707	-1.028.636	2.469.605	4.675.658	-2.206.053	2.732.945	4.828.072	-2.095.127
Veiligheid	36.276	1.253.800	-1.217.524	36.276	1.250.707	-1.214.431	6.320	1.311.088	-1.304.768
Dienstverlening	699.019	9.518.588	-8.819.569	575.546	10.246.404	-9.670.858	415.807	9.447.784	-9.031.977
	20.282.970	74.067.678	-53.784.708	22.746.600	77.204.803	-54.458.203	22.813.125	75.057.068	-52.243.943
Algemene dekkingsmiddelen									
Lokale heffingen	5.031.870		5.031.870	5.031.870		5.031.870	5.242.534		5.242.534
Algemene uitkeringen	43.524.678		43.524.678	43.660.109		43.660.109	43.353.668		43.353.668
Dividend	356.278	17.160	339.118	356.278	17.160	339.118	311.278	17.160	294.118
Overige algemene dekkingsmiddelen	1.436.008	-50.000	1.486.008	1.436.008	-50.000	1.486.008	1.723.111	-9.615	1.732.726
	50.348.834	-32.840	50.381.674	50.484.265	-32.840	50.517.105	50.630.591	7.545	50.623.046
Onvoorzien		1.000	-1.000		1.000	-1.000		1.000	-1.000
Saldo van baten en lasten	70.631.804	74.035.838	-3.404.034	73.230.865	77.172.963	-3.942.098	73.443.716	75.065.613	-1.621.897
Mutaties reserves									
Mienskip	19.534		19.534	37.050		37.050	146.334		146.334
Onderwijs & Jeugdbeleid			0			0			0
Zorg			0	54.409		54.409			0
Werk en Inkomen	267.908		267.908	282.908	218.409	64.499	387.904		387.904
Leefomgeving	3.265.848	44.525	3.221.323	543.175	44.525	498.650	40.447	44.859	-4.412
Ontwikkeling	590.971	600.000	-9.029	2.453.911	600.000	1.853.911	540.971	2.300	538.671
Veiligheid			0			0			0
Dienstverlening	1.606		1.606	123.754		123.754	120.947		120.947
Concernbrede reserves	431.668	493.232	-61.564	2.003.294	493.232	1510.062	436.661		436.661
	4.577.535	1.137.757	3.439.778	5.498.501	1.356.166	4.142.335	1.673.264	47.159	1.626.105
Geraamd resultaat	75.209.339	75.173.595	35.744	78.729.366	78.529.129	200.237	75.116.980	75.112.772	4.208

Bijlage 2 - Investerings 2016–2019

Jaar 2016

Vervangingsinvesteringen	
Busjes en aanhangwagens / busje VW 99-BH-HP	39.000
Vervanging ICT-apparatuur, beeldschermen, etc.	65.000
Busjes en aanhangwagen/busje VW 33-VHP-1 + Hiabkraan	50.000
Groot materieel/Volvo vrachtauto/puincontainer	140.000
Vervangen boenschrobmachines gymlokalen	10.000
Materieel gladheidsbestrijding, 4m3 strooier nat	84.000
Clientresponsysysteem applicatie	45.000
Computeraanschaffingen	90.000
E-overheid	24.500
Andez 2	66.000
Vervanging MDU, organisatiebreed	14.000
Renovatie hoofdveld GSVV	39.325
Openbare verlichting, armaturen o.b.v. vervangingsplan	30.000
Openbare verlichting, masten/armaturen o.b.v. vervangingsplan	10.000
Sneeuwplough Buitenpost	15.000
Overige investeringen	
Inhaalslag groot wegenonderhoud	148.615
Rationeel wegbeheer	699.000
Detailaanpassingen rioleringen	27.000
Regenwaterstructuren	179.000
Vervanging software gemalen	11.000
Termijnvervanging vrijvervalriolen	784.000
Vervangen software gemalenbeheerssysteem	33.000
Totaal	2.603.440

Jaar 2017

Vervanginginvesteringen	
Busjes en aanhangwagens / busje VW 27-BZ-NG	50.000
Busjes en aanhangwagens / busje VW 88-BS-JT	26.000
Sneeuwploeg	15.000
Renovatie hoofdveld kv Boelenslaan	25.000
Busjes en aanhangwagens/busje VW 4-VGL-52, bebakening	44.000
Busjes en aanhangwagens/busje VW 2-VFX-27	28.000
Veegmachine	200.000
Vervanging GBA systeem	116.000
DMS systeem	90.000
Digitalisering archiefapplicatie	70.000
Management informatiesysteem	55.000
E-overheid	28.500
Andez 2	66.000
Switches telefooncentrale plus toestellen	80.000
Openbare verlichting, armaturen o.b.v. vervangingsplan	30.000
Openbare verlichting, masten/armaturen o.b.v. vervangingsplan	10.000
Materieel gladheidsbestrijding, 4m3 strooier nat	42.000
Overige investeringen	
Inhaalslag groot wegenonderhoud	148.615
Rationeel wegbeheer	699.000
Detailaanpassingen rioleringen	28.000
Regenwaterstructuren	182.000
Vervanging software gemalen	11.000
Termijnvervanging vrijvervalriolen	784.000
Vervangen drukriolering minigemalen	3.000
Wandel- en fietsroutes	250.000
Totaal	3.081.115

Vervangingsinvesteringen	
Protos licenties	18.000
Workflow- en documentmanagement	36.000
Uitbreiding licenties, in brede zin	53.000
Renovatie hoofdveld Vv Kootstertille	25.000
Hardware rampenbestrijding	30.000
Busjes en aanhangwagens/busje VW 8-VJX-34	44.000
Busjes en aanhangwagens/Caddy VW 8-VJX-36	25.000
Busjes en aanhangwagens/Caddy VW 8-VJX-35	25.000
Materieel groenvoorziening/Lindner Geotrac Alpin trekker	63.000
Materieel wegen/aktiekar (WS-PG-01)	20.000
Aanschaf i-pads raadsleden	20.000
Gebouwenbeheerssysteem	60.000
E-overheid	15.000
Andez 2	66.000
Aanschaf monitoringtool	25.000
Interactieve whiteboards	10.000
Openbare verlichting, armaturen o.b.v. vervangingsplan	30.000
Openbare verlichting, masten/armaturen o.b.v. vervangingsplan	10.000
Overige investeringen	
Inhaalslag groot wegenonderhoud	148.615
Rationeel wegbeheer	699.000
Detailaanpassingen rioleringen	28.000
Regenwaterstructuren	185.000
Vervanging software gemalen	11.000
Termijnvervanging vrijvervalriolen	784.000
Vervangen gemalen electro-mechanisch	14.000
Vervangen drukriolering minigemalen	14.000
Totaal	2.458.615

Vervangingsinvesteringen	
Renovatie/nieuwbouw kleedaccomodatie Tc. Buitenpost	22.511
Materieel riolering/mobiele hogedrukspuit ROM (27-WZ-TS)	25.000
Beheer software BOR	15.000
Cad platform compleet	60.000
Computeraanschaffingen	90.000
Automatiseringsinvesteringen	60.000
Vervanging inkoopmodule en factuurafhandeling	15.000
Vervanging Cognos	25.000
Rioolcamera ROM Seesnake	10.800
Openbare verlichting, armaturen o.b.v. vervangingsplan	150.000
Openbare verlichting, masten/armaturen o.b.v. vervangingsplan	10.000
Overige investeringen	
Inhaalslag groot wegenonderhoud	148.615
Rationeel wegbeheer	699.000
Detailaanpassingen rioleringen	29.000
Regenwaterstructuren	188.000
Vervanging software gemalen	11.000
Termijnvervanging vrijvervalriolen	784.000
Vervangen gemalen electro-mechanisch	68.000
Vervangen drukriolering minigemalen	69.000
Totaal	2.504.926

Bijlage 3 - Reservepositie 2016 tot en met 2019

Omschrijving	Saldo	+	-	Saldo	+	-	Saldo	+	-	Saldo	+	-	Saldo
	31-12-2015			31-12-2016			31-12-2017			31-12-2018			31-12-2019
Algemene- en saldireserve													
Vrije algemene reserve	2.649.134	0	491.661	2.157.473	0	392.556	1.764.917	0	41.574	1.723.343	7.435	0	1.730.778
Algemene reserve weerstandsvermogen	4.869.040	0	0	4.869.040	0	0	4.869.040	0	0	4.869.040	0	0	4.869.040
Overige bestemmingsreserves													
T.b.v. egalisatie van de exploitatie													
Reserve flankerend beleid personeel	376.246	0	120.947	255.299	0	120.947	134.352	0	120.947	13.405	0	0	13.405
Reserve sociaal ontwikkelingsfonds Achtkarspelen	151.463	0	125.000	26.463	0	25.000	1.463	0	0	1.463	0	0	1.463
Reserve tariefegalisatie winstafdrachten GREX	3.780	0	0	3.780	0	0	3.780	0	0	3.780	0	0	3.780
Reserve monumenten en aanpak verpaupering	200.000	0	0	200.000	0	0	200.000	0	0	200.000	0	0	200.000
Reserve dekking afschr. renov. slechte sportvelden	195.466	0	21.334	174.132	0	8.000	166.132	0	8.000	158.132	0	8.000	150.132
Reserve waarborgfonds schulddienstverlening	177.366	0	40.000	137.366	0	0	137.366	0	0	137.366	0	0	137.366
Reserve Wmo	1.975.461	0	0	1.975.461	0	0	1.975.461	0	0	1.975.461	0	0	1.975.461
Reserve verzelfstandiging MFC Surhuisterveen	131.937	0	0	131.937	0	0	131.937	0	0	131.937	0	0	131.937
Reserve inburgering	28.329	0	15.000	13.329	0	0	13.329	0	0	13.329	0	0	13.329
Reserve re-integratiedeel Participatiebudget	802.057	0	25.000	777.057	0	45.000	732.057	0	20.000	712.057	0	20.000	692.057
Reserve inkomensvoorziening	1.157.314	0	180.427	976.887	0	93.995	882.892	0	8.604	874.288	0	8.604	865.684
Reserve armoedebeleid RV JR 2014	218.409	0	127.477	90.932	0	0	90.932	0	0	90.932	0	0	90.932
Reserve overlopende posten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
T.b.v. dekking van investeringen													
Reserve ontwikkelingsfonds Achtkarspelen	1.796.625	2.300	540.971	1.257.954	498.000	0	1.755.954	500.000	0	2.255.954	0	0	2.255.954
Reserve inhaalslag groot onderhoud wegen	2.352	0	0	2.352		0	2.352	0	0	2.352	0	0	2.352
Reserve vervanging speeltoestellen	66.186	44.859	40.447	70.598	44.859	21.501	93.956	44.859	35.271	103.544	44.859	35.637	112.766
Totaal van de reserves	14.801.164	47.159	1.728.264	13.120.059	542.859	706.999	12.955.919	544.859	234.396	13.266.382	52.294	72.241	13.246.435